

**TÜRKİYE
DİYANET
VAKFI**

EKİM 1996 - SAYI: 43

haber bülteni

KAZAKİSTAN

Ahîlik Haftası

Önemli Şahsiyetlerden

Hoca Ahmet Yesevî

Bağlı Kuruluşlarımızdan

KOMAS'ta Görev Değişimi

TÜRKİYE DIYANET VAKFI

HABER BÜLTENİ
EKİM 1996
SAYI : 43

SAHİBİ

Türkiye Diyanet Vakfı Adına
Mehmet KERVANCİ
Genel Müdür

Yayın Koordinatörü

Süreyya BALKIŞ
Genel Müdür Yardımcısı

Yazı İşleri Müdürü

Yusuf ERDOĞDU
Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler
Müdürü

Yayına Hazırlayan

Mehmet Şükrü EROĞLU
Yüksel SEZGİN

Dizgi - Grafik

Hasan ÇALIŞKAN

Dağıtım Sorumlusu

Fehmi YILMAZ

Adres

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 72/B
06640 Kocatepe - ANKARA
Tel : 417 12 35 • Fax : 417 12 45

Baskı

TÜRKİYE DIYANET VAKFI
YAYIN MATBAACILIK ve TİCARET İŞLETMESİ
Bayındır Sokak No: 55 • Kızılay - ANKARA
Tel: 425 27 75 • Fax : 417 00 09

Renk Ayırımı

İÇİNDEKİLER

BAŞYAZI	1	
Vakfımızın Sosyal Yardım Faaliyetleri	2	
İŞLETMELERİMİZDEN - Türkiye Diyanet Vakfı		
Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi	4	
Ahîlik Haftası	9	
Türkiye Diyanet Vakfı'nın Yayın Faaliyetleri		
<i>Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay</i>	11	
Türk-İslâm Dünyası - KAZAKİSTAN	14	
Önemli Şahsiyetler - " Hoca Ahmet Yesevî "	22	
Bağlı Kuruluşlarımız - " KOMAS 'ta Görev Değişimi"	24	
Makale - Prof.Dr. Alparslan Açıkgenç		
"İlmi Zihniyet ve İslâm"	26	
Türkiye Diyanet Vakfı'nın Yurtdışına Yönelik Cenaze Hizmetleri " A.İhsan Sarımert "		28
Türkiye Diyanet Vakfı'nın Yurtdışına Yönelik Hizmetleri " Recep Yıldırım "		28
Makale - Hüseyin Arslan		
"Kaybolan Değerlerimiz ve Sistem"	29	
Türkiye Hafızlık Yarışması Erzurum'da yapıldı		
Abdulkadir Hacıismailoğlu	30	
Şube Faaliyetleri	31	
Kültür - Sanat	32	

Başıyazı

Mehmet Kervancı
Genel Müdür

Toplumların ilerlemesi ya da gerilemesi, o toplumu meydana getiren bireylerin çalışmaları ve yükledikleri vazifeleri yerine getirip getirmemelerine bağlıdır.

Tarihe şöyle bir baktığımızda, tarihe damgasını vuran devletlerin vatandaşlarının belli bir vazife şuruna ulaşmış insanlardan meydana geldiğine rahatlıkla şahit oluruz.

Bu itibarla vatanını, milletini seven her insan, üzerine aldığı vazifenin sorumluluğunu taşımalı, yaptığı her işin neticesinin sadece kendine zarar ya da fayda vermeyeceğini, vatanını ve milletini de etkileyeceğini unutmamalıdır. Sıradan bir otomobilin bile bir vidasında meydana gelen gevşekliğin nelere sebebiyet verebildiği hepimizin malumudur.

Toplumun huzuru ve yükselmesi için, fertlerin üzerlerine aldıkları vazifeleri hakkıyla yerine getirmeleri şarttır. Gevşeklik ve ihmal gerilemenin temel nedenidir.

Aslında yaptığı işi titizlikle yerine getiren insanlar; mutlu ve huzurlu insanlardır da aynı zamanda. İnsanlar tüm güçlerini çalışmaya yoğunlaştırdığında dinamik bir yaşantıya ulaşırlar. Dinamik yaşantı da insana, hayattan korkmamayı, kendine güvenmeyi ve sevgiyi öğretir. Çalışkan insan, yalnız kendi hayat düzeyini yükseltmekle kalmaz, diğer insanların da hayat düzeylerini yükseltir. Böylece toplum mutlu ve huzurlu insanlardan oluşur. "Üzüm üzüm baka baka kararır" atasözümüz ne güzeldir. Zaten çevresi yoksulluk ve ızdırap içinde olan insanın huzurlu ve mutlu olması da düşünülemez.

İslâm gibi yüce bir dine mensup olan bizlerin ise asla tembellik etme hakkımız bulunmamaktadır. İslâm son din olması hasebiyle her şeyin en mükemmelini getirmiştir ve bizlere de her sahada mükemmel olmayı; güzel şeyler ortaya koymayı emretmiştir. Bu emrin gereğini yerine getirdiğimiz, üzerimize aldığımız işleri mükemmel yaptığımız dönemlerde dünyaya medeniyet ışığı saçan bizler; en azından 2 asırdır gevşeklik göstermemizden dolayı bu konumumuzdan yavaş yavaş uzaklaşma durumuyla karşı karşıya kalmış bulunuyoruz. Bu durum elbette Türk milletinin her ferdi için bir ızdırap kaynağı

olmuştur. Bu sebeptendir ki, birçok insanımız son yıllarda yeniden bir silkiniş içerisinde girmiş ve çalışma temposunu yeniden ayarlama yönünde önemli adımlar atmıştır. Onların gayretleriyle de ülkemiz yeniden dünyada sözü edilen ülkeler arasına girmeye başlamıştır. Bu sevindirici bir durum olmakla birlikte, arzuya şayan değildir. İlimde, teknolojiye, kültürde, hasılı her alanda kendine yeten, sadece kendisine değil, tarihe ışık saçan günlerimizde olugu gibi yeniden tüm dünya insanına mutluluk götürecektir seviyeye ulaşmamız, iyi yetişmiş insanlar sayesinde olacaktır. Öyleyse kendimizi iyi yetiştirmemiz hepimiz için tek tek sorumluluktur.

Unutulmamalıdır ki, geri kalmış ülkelerin vebali, tembellik yapan ve vurdum duymaz olan insanların omuzundadır. Atalarımız bu vebalin muhatabı olmamak için çalışmaya, yardımlaşmaya ve iş ahlakına büyük önem vermişlerdir. Bu alanda müesseseler oluşturmuşlardır. 7-13 Ekim 1996 tarihlerinde kutlanacak olan "Ahilik Haftası" münasebetiyle bültenimizde kısaca yer verdiğimiz "Ahilik" müessesesi bunun en güzel örneklerindendir. Yine çalışkan ve hayırsever insanlarımızın tarihte ve günümüzde kurduğu vakıfların keza ülkemiz için ne denli hizmetler ifa ettiği herkesin malumudur. Türk-İslam medeniyetinin en güzel müesseselerinden olan vakıfların günümüzdeki en güzel temsilcilerinden biri olan Türkiye Diyanet Vakfı'nın yurtiçi ve yurtdışındaki hizmetlerini bültenimiz aracılığıyla takip edenler, hayırsever vatandaşlarımızın bağışları sayesinde nasıl bir başarıya ulaşıldığına her zaman şahit olmaktadır. Bu da insanımıza şevk vermekte ve geleceğe umutla bakmasına vesile olmaktadır.

El ele, gönül gönüle daha da çok çalışarak ülkemizi mutlu yarınlara taşıyalım.

Saygılarımla,

VAKFIMIZIN SOSYAL YARDIM FAALİYETLERİ

Bilindiği gibi yüce dinimizin yönelişi insanadır. Onu dünya ve ahirette mutlu kılmayı ve Allah'ın hoşnutluğuna erdirmeyi amaçlamıştır. Bu sebeptendir ki, insanın yoklukları ile ilgilenmek, acı ve ızdıraplarını dindirmeye çalışmak, hepimiz için bir görevdir.

İnsana hizmet İslâmiyetin emridir. Zira insan Allah'ın en büyük eseridir. Allah'ın yeryüzündeki halifesi, yaratılmışların en şerefliisidir.

Yüce Allah'ın her emrinde olduğu gibi, insanların birbirlerine yardımcı olmalarını öngören emirlerinde de, toplumun huzur ve sükununun hedef alındığı muhakkaktır. Bu tür faaliyetlerin sosyal dayanışmayı ve toplumun huzur ve sükununu temin edeceği muhakkaktır.

"İnsanların en hayırlısı, insanlara en faydalı olanıdır." hadisi de bunu ifade etmektedir. *"Komşusu açken tok geceleleyen bizden değildir."* buyuran sevgili peygamberimiz, bu gerçeğe dikkatimizi çekmiş, mü'minleri bir vücuda benzeterek herhangi bir uzuvda acı ve ızdırıp ol-

duğu zaman diğer bütün uzuvların bunu duyduğu ve paylaştığı gerçeğini hatırlatmıştır.

Toplumların sosyal ihtiyaç ve problemleri ile ilgilenmek hepimiz için bir görev olmakla birlikte bu hizmetleri koordine eden ve bu konuda fertlere yardımcı olan kuruluşlar da ortaya çıkmıştır. Hemen hemen İslâmın ilk asırlarına kadar uzanan bu kuruluşları en gelişmiş şekliyle bizim milletimizde, bizim ecdadımızda buluyoruz.

Ecdadımız bu anlayış içerisinde çeşitli hayır kurumları ve vakıflar kurmuşlardır. Gerçekten de milletimiz, tarih boyunca kurduğu toplu hayır kurumları, hayır amaçlı vakıflar, kervansaraylar, aşevleri, fakirhaneler, hastahaneler ve yetimhanelerle hayırseverlik ve sosyal yardımlaşmada örnek bir millettir.

Bu manada vakıf müessesesi ecdadımızın bize bıraktığı en manalı miraslarımızdandır. Bu şekilde tesis edilen eserlerin tümünde yoksul ve kimsesizlere yardım, hayır duygusu gibi Allah'ın rızasını kazanmaya yönelik düşünceler yatmaktadır. İşte bu inanç atalarımızı vakıflar tesis etmeye yöneltmiş, böylece bu hayır kurumları büyük görevler üstlenmişlerdir.

Yardımlaşmayı, dayanışmayı sağlayan, müminlerin gönlündekileri yaşatan vakıflardır. Tarihimiz boyunca vakıflar ibadetten eğitime, yardımlaşmadan sosyal güvenlik alanına kadar çok yönlü bir görev icra ederek, cemiyeti bütünlük içinde, sıhhatli bir bün-yeye halinde ayakta tutmuşlardır. Peygamberimizin benzetmesine bağlı kalarak, vakıfları cemiyetin bünyesini sağlamlaştıran, arazlara engel olan, atak ve güçlü kılan ve ömrünü uzatan bir derman olarak görebiliriz.

Bu güzel geleneğin bir devamı olarak bugün yurdumuzda hayri, sosyal, kültürel ve ekonomik hizmetler sunmak sureti ile kamu hizmetlerine yardımda bulunan yüzlerce

vakıf kurulmuş bulunmaktadır. Bu vakıflar sayesinde sosyal hizmetler toplumun çeşitli kadamesine ulaştırılmaya çalışılmaktadır.

Millî harp sanayinin kurulması, millî eğitimin hizmetlerinin geliştirilip yaygınlaştırılması, din hizmetlerinin daha verimli ve etkili bir şekilde sürdürülmesi gibi maddi ve manevi kalkınmaya yönelik pek çok faaliyette, mevcut vakıfların büyük katkılar sağladığını memnuniyetle müşahade ediyoruz.

İşte Türkiye Diyanet Vakfı yukarıda belirtilen anlayış doğrultusunda kurulan bu hayır kurumlarından bir tanesidir. Türkiye Diyanet Vakfı, Türk vakıf geleneğini bünyesinde yaşatan ve Türk milletinin feragat, fedakarlık ve yardımlaşma gibi hasletlerine tercüman olan, gücünü bu gelenekten alan bir kuruluştur. 1975 gibi çok uzun olmayan bir tarihte kurulmasına rağmen bugüne kadar gerçekleştirdiği büyük hizmetlerle milletimizle aynileşmiş, güçlü bir teşkilat olmuştur.

Türkiye Diyanet Vakfı kurulduğu tarihten bu yana fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlarımızın yanında olmuş, toplumda sosyal adaletin tecelli etmesi doğrultusunda imkanları ölçüsünde bu vatandaşlarımızın yardımına koşmuştur. Vakfımızın asli hizmet alanlarından biri de fakir ve muhtaç vatandaşlarımıza yardım elini uzatmaktır. Bu hizmetimiz, hem kuruluş gayelerimizden biri olarak vakıf senedimizde zikredilmesi, hem de vakfımıza bağışta bulunan hayırsever vatandaş-

larımızın hususi arzularına uygun düşmesi itibarıyla asli faaliyet ve vazifelerimizin başında yer almaktadır. İhtiyaç sahibi vatandaşlarımızın bizzat müracaatları halinde ve Ramazan ayı, Kurban Bayramı ve Kutlu Doğum Haftası gibi özel gün, hafta ve aylarda düzenlenen kampanyalar vesilesiyle yapılan yardımlar sınırlı da olsa bir ihtiyaca cevap vermektedir.

Sağlık alanında da vatandaşlarımıza yardımcı olan vakfımız, ilaç alacak parası olmayanlara veya pahalı tedavi giderlerini karşılayamayanlara yahut bazı tıbbi cihazlara ihtiyacı olup da buna imkanı bulunmayanlara ve bazı sağlık kuruluşlarına da aynı ve nakdi yardımlar yapagelmıştır. Hastalıkları veya sakatlıkları sebebiyle çaresiz duruma düşen, maddi imkansızlıkları sebebiyle hayati tehlike ile karşı karşıya kalan insanlarımıza yardımcı olmak yine Vakfımızın asli hizmet alanlarından birini oluşturmaktadır.

**Türkiye
Diyanet Vakfı**

YAYIN MATBAACILIK VE TİCARET İŞLETMESİ

Ömer KARA • İşletme Müdürü

İşletmemiz Türkiye Diyanet Vakfı senedinin 10. maddesi (m) fıkrasına dayanılarak kurulmuş olan İktisadi ve Ticari bir işletmedir.

İşletmemiz; kitap, dergi, takvim, broşür ve her türlü yayının dizgi ve baskı işleriyle yurtiçi ve yurtdışında dağıtım ve satışını

yapmak, basılı, sesli ve görüntülü dinî, millî, tarihî ve kültürel konularda yayın yapmak, yurtiçi ve yurtdışında fuar, sergi ve panayır düzenlemek, İslâmî ilimler ve İslâm sanatları ile ilgili kitaplar telif

ve tercüme ettirmek ve yayınlamak, bunun için yayınevleri ve şubeler açmak amacıyla kurulmuş olup, bu konularda gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yaparak faaliyet göstermektedir.

MATBAACILIK FAALİYETLERİ

Yurtiçi

1986 yılında makbuz, küçük çaplı afiş, broşür vb. işle-
rin basımı için 1 adet küçük ofset baskı makinesi ve bir
adet de kesim bıçağıyla kurulan matbaa ünitemize, yayın-
larımızın İşletmemizce kendi tesislerimizde daha seri, kali-
teli ve ekonomik olarak üretilmesi amacıyla gelişen tekno-
lojiye uygun olarak gerek dizgi ve baskı makineleri ve ge-
rekse banyo ve filim makineleri ilave edilmiştir. İşletmemi-
ze daktilo sayfası olarak gelen bir yayının tüm işlemleri
kendi tesislerimizde yapılmak suretiyle kitap olarak piya-
saya arz edilmektedir.

Matbaadan
bir görünüm.

Dizgi ünitesinden bir görünüm.

Ömer KARA - İşletme Müdürü

1958 yılında Çorum ili Bayat ilçesinde doğdu. İlk ve Orta tahsilini Bayat'ta tamamladı. 1974 yılında Çorum Ticaret Lisesi'ni, 1979 yılında da Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yönetim Bilimleri Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünü bitirdi. 1980 yılında Petrol Ofisi Genel Müdürlüğünde göreve başladı. Bu kurumda Satış Organizasyon ve Muhasebe Daire Başkanlıklarının değişik birimlerinde hizmetlerine devam etti. 5 Ocak 1988 yılında Petrol Ofisi Genel Müdürlüğünden ayrılarak Diyanet Vakfı Hac ve Umre Muhasebe Müdürlüğünde Uzman Yardımcısı olarak göreve başladı. 1989 yılında Teftiş Kurulunca açılan sınav sonucu sırasıyla Müfettiş Yardımcısı, 2 yıl sonrada Müfettiş olarak görevini sürdürdü. 2 Şubat 1992 yılından itibaren Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi Müdürlüğü görevini yürüten Ömer KARA evli ve 2 çocuk babasıdır.

Başlangıçta mütevazı imkanlarla kurulan İşletmemiz, bugün 15. hizmet yılını ifa ederken, dinî yayıncılık hayatına önemli katkılar sağlamış ve büyümüştür. Bugüne değin 215 eserin basımını gerçekleştirmiş ve 60 civarında eserin de baskı hazırlıklarını yaparak günden güne toplumumuzun ihtiyaç hissettiği konularda yeni yayınlar neşretmeyi sürdürmektedir. Hiçbir ticarî amaç gütmeksizin sadece hizmeti ön planda tutarak neşredilen eserlerimizle birlikte diğer yayınevlerinin eserleri de modern ve estetik görünümüne önem vererek dekore edilen yayınevlerimizde sergilenmektedir.

Yurtdışı

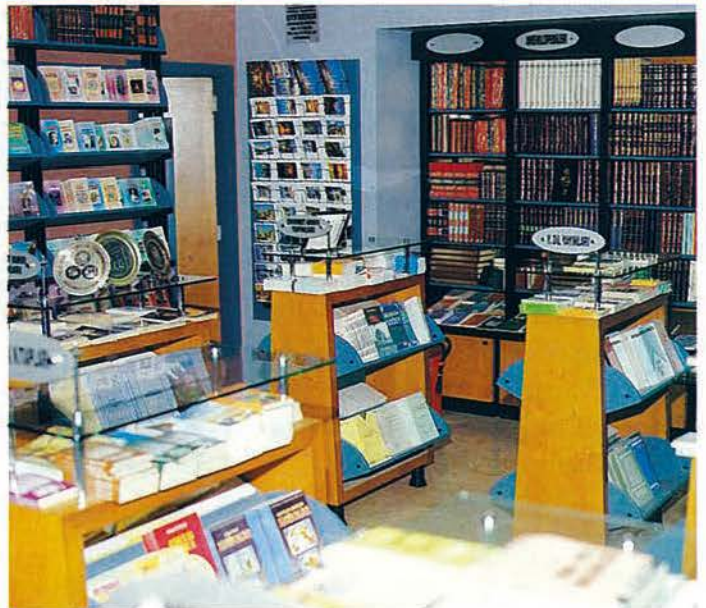
Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de Vakfımız iştiraklerinden Gintaş tarafından kurulan matbaa 1996 yılı Mart ayı içerisinde İşletmemizce devralınmış olup, orada bulunan soydaşlarımızın her türlü basım-yayın talepleri bu tesislerde yapılmaktadır.

Ayrıca neşrettiği yayınlarıyla birlikte dergi, takvim, broşür vb. her türlü işlerin basımını da gerçekleştirmekte ve bunların yurtiçi ve yurtdışında dağıtımını sağlamak, yurt genelinde yayınevleri ve şubeler açmak görevlerini üstlenmiştir.

Azerbaycan-Bakü'de kurulan Göytürk matbaasının dizgi ünitesi görülüyor.

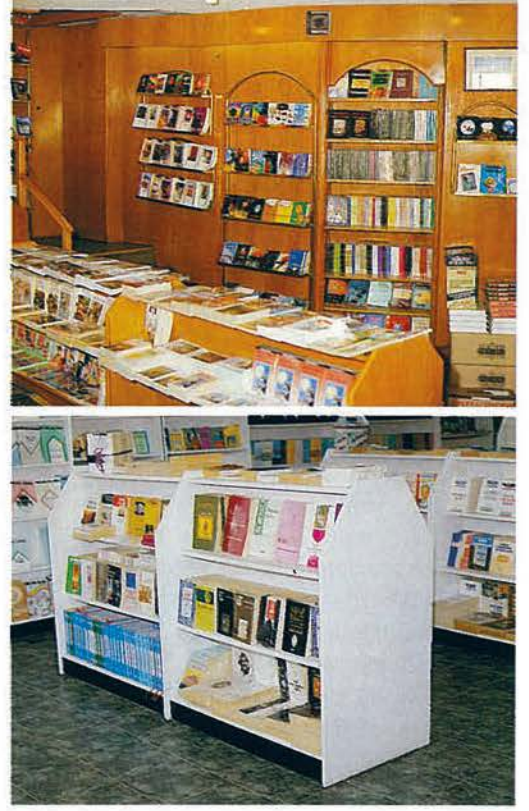
YAYINLARIMIZ

YAYINEVLERİMİZ

Mütevelli Heyetimizin Üniversite bulunan illerde yayinevi açılması ile ilgili almış olduğu prensip kararı doğrultusunda açılmış bulunan Ankara'da 3 (Sıhhiye, Kocatepe, A.Ş.T.I.) İstanbul'da 3 (Üsküdar, Cağaloğlu, Fatih) Adana'da 2 (Yağ Camii ve Tepabağ) İzmir, Aydın, Samsun, Trabzon, Diyarbakır ve Elazığ'da birer olmak üzere toplam 14 adet yayinevimiz bulunmaktadır. Erzurum ve Çorum illerindeki yayinevi projelerimiz tamamlanmış ve dekorasyon işlerine başlanmıştır.

Vatandaşlarımıza hizmet amacına yönelik, ticarî kaygılardan uzak olarak faaliyet gösteren yayinevlerimiz kendi yayınlarımızla birlikte, Diyanet İşleri Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu gibi resmî kurum ve kuruluş yayınları ile Vakfımız Yayın Kurulu'nun müsbet gördüğü dinî, millî, tarihî ve kültürel muhtevalı, basılı, sesli ve görüntülü yayın çeşitlerini okuyucuların istifadesine sunmaktadır.

FUAR ve SERGİ FAALİYETLERİ

1983 yılından beri her yıl Ramazan ayında Ankara ve İstanbul'da işletmemizce organize edilen "Türkiye Dinî Yayınlar Fuarı" yanında değişik tarihlerde ve değişik yerlerde "Dini Yayınlar Sergisi" de düzenlenmektedir. 1995 yılı Dinî Yayınlar Fuarına 150 yayıncı, yaklaşık 8000 çeşit yayınlı iştirak etmiş ve okuyucuların yoğun ilgisini görmüştür. Düzenlediğimiz bu fuarlar çerçevesinde bir dizi kültürel etkinlikler de sergilenmektedir. Ayrıca Yurtiçi ve Yurtdışında organize edilen çeşitli fuarlara da yayınlarımızla iştirak etmekteyiz.

TURNER FAALİYETLERİ

İşletmemize ait araçlarla periyodik olarak düzenlediğimiz turneler vasıtasıyla yurdumuzun tamamına yakın il ve ilçelerinde yayınlarımızın tüm okuyucu kitlesine ulaşımını sağlamaktayız.

İHRACAT FAALİYETLERİ

Her yıl düzenli olarak gerçekleştirdiğimiz ihracat faaliyetlerimiz ile yurtdışındaki vatandaşlarımızın başta (Diyanet İşleri Başkanlığı'nca hazırlanan yurtdışı takvimleri olmak üzere) dinî, millî ve kültürel konulardaki basılı, sesli, görüntülü yayın ihtiyaçlarını karşılamaktayız. (1995 yılı ihracatımız 47.770.718.000.TL.'dir.)

SATIŞ ve PAZARLAMA

Yayınlarımızın satış ve pazarlaması, yurtiçinde mevcut 14 yayınevi olmak üzere organizasyonu yaptığımız ve iştirak ettiğimiz fuar ve sergiler, düzenlediğimiz turneler, il ve ilçe müftülüklerimiz ile piyasada faaliyet gösteren diğer yayıncı ve dağıtım kuruluşlarıyla koordi-

neli çalışmalar yapılarak gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, Almanya, Hollanda, Belçika, Danimarka, Fransa gibi ülkelerdeki Vakıflar ve Birlikler vasıtasıyla yayınlarımızın yurtdışına dağıtım ve satışı gerçekleştirilmektedir. (1995 yılı Toplam Satışlarımız : 176.252.550.000. TL.'dir.)

HEDEFLERİMİZ

İşletmemiz, okuyucu kitlemizin gittikçe genişlemesi ve buna paralel olarak beklentilerin de artması sebebiyle varılacak hedefleri tesbit gereği duymuştur. Bu amaçla önümüzdeki senelerde gerçekleştirmeyi planladığımız işler kısaca şöyledir :

Dağıtım ve Pazarlama Ağını Büyütmek

Bu amaçla yayınevi adedinin çoğaltılması planlanmaktadır. Öncelikle üniversite bulunan illerimiz olmak üzere diğer illere de ulaşmak. Önümüzdeki yıllarda Bursa, Eskişehir, Kayseri, Konya, illerinde yayınevi açılması düşünülmektedir.

Yayın Adedinin Arttırılması

Her yıl ortalama 40 civarında eserin yayınlandığı İşletmemizde, önümüzdeki yıllarda bu sayının arttırılarak ortalama 60 adede ulaşacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca okuyucularımızın ihtiyaç ve merak duydukları konularda akademik çevrelerle işbirliği içerisinde

oku-düşün serisi adı altında bir dizi kitap yayınlamaktayız. Yayınladığımız bu kitaplar pek çok çevrenin ilgisini çekmekte ve doyurucu olmaktadır. Gündemde yer alan meselelerden tarihte merak ettiğimiz birçok konu bu seri içerisinde yer almaktadır. Halen 45 eserden oluşan oku-düşün serisinin önümüzdeki birkaç yıl içerisinde 150 adede ulaştırılması hedeflenmiştir.

Çocuk Yayınlarına Önem Verilmesi

Yayınlarımız arasında neşrettiğimiz çocuk yayınları serisi yarınımızı emanet edeceğimiz yavrularımıza millî kültür ve değerlerimizi, öğretmeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede hikaye ve masal kitaplarımızın sayısı arttırılacak ve henüz okuma çağına gelmemiş çocuklar için de boyama kitapları hazırlanıp basılacaktır.

Sesli ve Görüntülü Yayınlarda Çeşitlilik

Kütüphanelerimizin sadece kitaplarla değil, sesli ve görüntülü yayınlarla da zenginleştirilmesi hedeflenmiştir. Böylelikle mevcut ilahi, mevlid, Türk tasavvuf ve klasik sanat musikisi kasetlerimize ilaveten eğitici ve öğretici mahiyette kaset çalışmalarına devam edilmesi ve bunların sayısının çoğaltılması planlanmıştır.

Reklam ve Tanıtım Faaliyetlerini Arttırmak

Halihazırda gazete, dergi ve radyolar vasıtasıyla yayınlarımızın reklamları yapılmaktadır. Böylelikle okuyucuya yayınlarımızın içeriği hakkında bilgi verilmekte ve dinleyicilere kitap hediye edilmek suretiyle yarışmalar düzen-

lenmektedir. Yayınlarımızın daha etkin tanıtılması için yeni projeler üretmeye ve yazar-okuyucu diyalogunun sağlanması amacına yönelik çalışmalara hız kazandırılacak.

Fuar ve Sergi Faaliyetleri

14 yıldır Ankara ve İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz fuar organizasyonu diğer illerimizde de yapılacaktır. Ayrıca Türk vatandaşlarımızın en çok bulunduğu ülke olan Almanya'da dinî yayınlar fuarı organizasyonu gerçekleştirmek ve bu çerçevede kültürel etkinlikler düzenlenmesi düşünülmektedir.

Matbaa Kapasitemizin Genişletilmesi

Yayınlarımızın daha seri ve daha kaliteli basılması için matbaa tesislerimizin büyütülmesi ve geliştirilmesi yönünde çalışmalar yapılacaktır. Bir yandan kendi yayınlarımızı neşrederken diğer yandan özel piyasa için yaptığımız baskı işlerine yer verilebilecek. Bunun için günümüz teknolojisine uygun olarak Web Ofset, 4 renkli matbaa makinası, otomatik harman makinası ve mücellithane ile birlikte modern bir tesis oluşturulması hedeflenmektedir. Böylelikle gazete dahil her türlü baskı işleri de mümkün olabilecektir.

AHİLİK HAFTASI

(XIII. yüzyılda Anadolu'da görülmeye başlayan ve bir süre sonra Osmanlı Devleti'nin kurulmasında önemli rol oynayan dini-içtimai teşkilat.)

7-13 Ekim 1996 tarihlerinin Ahilik Haftası olması sebebiyle bu sayımızda okuyucularımıza Ahilik hakkında bilgi vermek istedik...

Arapça "kardeşim" manasındaki ahi kelimesinden gelen bu adın Türkçe'deki aklı'dan (cömert) türetildiğini ileri sürenler de vardır. Temelde Kur'an'a ve Hz. Peygamber'in sünnetine dayandırılan prensipleriyle İslâmî anlayışa doğrudan bağlı olan Ahîğin, tasavvufta önemli bir yeri bulunan "uhuvvet"i hatırlatmasından dolayı da kolayca yayılması ve kabul görmesi mümkün olmuştur. Bu teşkilatın Anadolu'da kurulmasında fütüvvet teşkilatının büyük tesiri vardır. İslâm'ın ilk asrından itibaren görülmeye başlayan fütüvvet teşekkülleri içinde hicrî III. (IX.) yüzyıldan itibaren de esnaf birlikleri ortaya çıkmıştır. Başka bölgelerde mensuplarına civanmerd, ayyâr (ayyârân), fetâ (fıtyan) gibi isimler verilen fütüvvet ülküsünün, İslâm'ın yayılmasına paralel olarak Suriye, Irak, İran, Türkistan, Semerkant, Endülüs, Kuzey Afrika ve Mısır'da esnaf ve sanatkarlar arasında yaygın olduğu bilinmektedir. Türkler, İslâmiyet'i kabul etmeleri ve Anadolu'ya yerleşmelerinden itibaren fütüvvet ülküsünü benimseyip kendilerine has yiğitlik, cömertlik ve kahramanlık vasıflarıyla süslenmişlerdir.

Bununla birlikte Ahiliğin temel belirleyicisi olan İslâmî-tasavvufî düşünüş ve yaşayış her devirde ve bölgede geçerliliğini korumuştur.

Abbâsî Halifesi Nâsır-Lidînilâh (1180-1225), siyasi ve sosyal durumu gittikçe bozulan devletin otoritesinin yeniden kurulmasında ve içtimai huzurun sağlanmasında fütüvvet birliklerinin büyük bir güç olacağını düşünmüş ve bu teşekkülleri siyasi otoriteye bağlamada başarı sağlamıştır. Halife Nâsır fütüvvet birliklerini yeniden teşkilatlandırırken fütüvvetnâme'lerde bu birliklerin ilke ve kaidelerini tanzim etmiş, diğer müslüman hükümdarlara da elçi ve fermanlar gönderip kendilerini fütüvvet teşkilâtına girmeye davet etmiştir. Bu faaliyetin bir parçası olarak ilk defa Anadolu Selçuklu Devleti'yle I. Gıyâseddin Keyhusrev zamanında temas kurmuştur (1204). I. Gıyâsettin Keyhusrev, hocası Mecdüddin İshak'ı (Sadreddin Konevi'nin babası) Bağdat'a Halife Nâsır'a elçi olarak göndermiştir. Mecdüddin İshak dönüşünde, Sultan I. Gıyâseddin'in isteği üzerine Halife Nâsır tarafından gönderilen Muhyiddin İbnü'l-Arabî, Evhadüddîn-i Kirmânî ve Şeyh Nasîrüddin Mahmûd el-Hûyî gibi büyük mürşid ve mutasavvıfları Anadolu'ya getirmiştir. Bundan sonra Anadolu'nun her tarafında irşad faaliyetlerine başlayan Evhadüddîn-i Kirmânî ve halifeleri için çok sayıda tekke ve zâviye yapılmıştır. Daha sonraları I. İzzeddin Keykâvus ve I. Alâeddin Keykubad'ın

da fütüvvet teşkilâtına girmeleriyle Anadolu'da Ahiliğin kuruluşu tamamlanmıştır. Özellikle I. Alâeddin Keykubad zamanında Halife Nâsır'ın meşhur mutasavvıf Şehâbeddin Sühreverdi'yi Anadolu'ya göndermesinin Anadolu'da ahî teşkilâtının kurulmasında önemli bir yeri vardır.

Anadolu'da Ahiliğin kurucusu olarak bilinen ve İran'ın Hoy şehrinde doğan Şeyh Nasîrüddin Mahmûd (ö. 1262), sonraları Ahî Evran ismiyle anılmıştır. Özellikle I. Alâeddin Keykubad'ın büyük destek ve yardımıyla, bir taraftan İslâmî-tasavvufî düşünceye ve fütüvvet ilkelerine bağlı kalarak tekke ve zâviyelerde şeyh mürid ilişkilerini, diğer taraftan iş yerlerinde usta, kalfa ve çırak münasebetlerini ve buna bağlı olarak iktisadî hayatı düzenleyen Ahiliğin Anadolu'da kurulup gelişmesinde ahî Evran'ın büyük rolü olmuştur.

Anadolu'da hızla yayılan bu teşkilâtın mensupları, şehirlerde olduğu gibi köylerde ve uç bölgelerde de büyük nüfuza sahip olmuşlar. Anadolu'da bilhassa XIII. yüzyılda devlet otoritesinin iyice yazıfladığı bir dönemde şehir hayatında yalnızca iktisadî değil, siyasi yönden de önemli faaliyetlerde bulunmuşlardır. Ahîler, bağımsız siyasi bir güç olmamakla birlikte, zaman zaman merkezi otoritenin zayıfladığı, anarşi ve kargaşanın ortaya çıktığı dönemlerde siyasi ve askerî güçlerini göstermişler ve önemli fonksiyonlar üstlenmişlerdir. Özellikle Moğol istilâsı sırasında ahî birlikleri şehirlerin yönetimine mahallî otorite olarak hâkim olmuşlardır. Ahîliğe çok hizmet eden I. Alâeddin Keykubad, oğlu II. Gıyâseddin Keyhusrev tarafından öldürü-

lünce, ahîlerin II. Gıyâseddin'e karşı direndikleri ve onun Köse-dağ'da Moğollar'a yenik düşmesinden sonra Tokat ve Sivas'ı ele geçiren Moğollar'a karşı Kayseri'yi başarıyla savundukları bilinmektedir. Ayrıca Osmanlı döneminde Düzmece Mustafa olayında da Bursa'yı ona karşı savunmuşlardır.

Büyük şehirlerde çeşitli gruplar halinde teşkilâtlanan ahîlerin her birin müstakil bir zâviyesi vardı. Küçük şehirlerde ise muhtelif meslek grupları tek bir birlik teşkil edebiliyorlardı. Anadolu Selçuklu Devleti zamanında bu birlikler mesleklerle ait problemleri halletmekte ve devlet ile olan münasebetleri düzenlemekte idiler. Mal ve kalite kontrolü, fiyat tesbiti, bu birliklerin aslı görevi idi. Bu dönemde, teşkilâta ilk defa girenlere yiğit veya çırak adı verilir, ahîlik daha sonra kazanılırdı. Esnaf birliklerinin başında şeyh, halife veya nakibler, bütün esnafın en üst makamında ise şeyhü'l-meşâyih bulunuyordu. Ayrıca mesleğin geleceği açısından çırakların yetiştirilmesine de çok büyük önem veriliyordu. Anadolu'da köylere kadar yayılan Ahîlik pek çok devlet adamını, askerî zümre mensuplarını, kadı ve müderrisleri, tarikat şeyhlerini bünyesinde toplamıştır. Bu durum XIV. yüzyıla kadar sürdü; bundan sonra ise organize esnaf birlikleri şeklini aldı ve iktisadî faaliyet ön plana çıkmaya başladı.

Ahîlik Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda da büyük rol oynadı. Âşıkpaşazâde, Osmanlı Devleti'nin kuruluşu sırasında faal roy oynayan dört zümre arasında faal rol oynayan dört zümre arasında

ahîleri de zikreder. İlk Osmanlı padişahlarının ve vezirlerinin çoğunun ahî teşkilâtına mensup şeyhler olduğu, I. Murad'ın şed kuşandığı ve teşkilâttan fetihlerde askerî bir güç olarak faydalandığı bilinmektedir. XIV. yüzyıl ortalarında Orhan Gazi döneminde Anadolu'yu gezen ünlü seyyah İbn Battûta, ahî birliklerinin şehir ve köylerde teşkilâtlanan zenaat ve ziraat ehli zümreler olduğunu belirtir ve tasavvufî hayatla olan yakınlıklarına temas edip misafir olduğu ahî zâviyelerinin isimlerini verir.

Ahîliğe giriş şerbet içmek (şûrb), şed veya peştemal kuşanmak, şalvar giymekle gerçekleşmekteydi. Ahîlik bünyesi içindeki esnaf birlikleri ustalar, kalfalar ve çıraklardan oluşuyordu. Çıraklıktan itibaren birlik içinde yükselmek için mesleki ehliyet ve liyakat şarttı. Çıraklar mesleği çok iyi öğrenmedikçe dükkân açamazlardı. Esnaf ve dükkân sahipleri, iş aletleri ve tezgâhlar sınırlandırıldığı gibi ihtiyaca göre mal üretimi de esastı. Osmanlı döneminde esnaf birliklerinin idare tarzına çok önem verilmişti. Sanat erbabı içinde en dürüst ve en çok saygıya değer olan, muhtemelen yaşça da önde bulunan bir üstat teşkilâtın reisi olup kendisine ahî deniyordu. Bunların zenaat mensupları üzerinde bir şeyh gibi nüfuzu vardı. Ayrıca esnaf arasındaki inzibatı temin eden ve yiğitbaşı yahut server denilen bir ikinci reis bulunuyordu. Bir şehirde mevcut zenaat şubesi sayısı kadar olan ahîlerden birisi diğerine reis oluyor ve buna ahî baba adı veriliyordu. Ahî babalar, genellikle Kırşehir'deki

Ahî Evran Tekkesi'ne bağlı olan şeyhler ile bunların çeşitli illerdeki vekilleri idi. Büyük âlim ve mutasavvıf Şeyh Edebâli de ahî şeyhlerinden olup Osman Gazi ile sıkı ilişkiler kurmuş ve kızını onunla evlendirmişti. Orhan Gazi ise Ahîliğe ait "ihtiyârü'd-din" ünvanını almıştı.

Bütün prensiplerini dinin asıl kaynağından alan Ahîliğin nizamnâmelerine fütüvvetnâme adı verilirdi. Ahîliğin esasları, ahlâkî ve ticarî kaideleri bu kitaplarda yazılı idi. Teşkilâta girecek kimse ilk önce bu kitaplarda belirtilen dinî ve ahlâkî ve ticarî kaideleri bu kitaplarda yazılı idi. Teşkilâta girecek kimse ilk önce bu kitaplarda belirtilen dinî ve ahlâkî emirlere uymak zorunda idi. Fütüvvetnâmelere göre, teşkilât mensuplarında bulunması gereken vasıflar vefâ, doğruluk, emniyet, cömertlik, tevazu, ihvan'a nasihat, onları doğru yola sevk etme, affedici olma ve tövbe idi. Şarap içme, zina, yalan, giybet, hile gibi davranışlar ise meslekten atılmayı gerektiren sebeplerdi.

Özellikle Fâtih devrinden itibaren Ahîlik siyasi bir güç olmaktan çıkarak esnaf birliklerinin idarî işlerini düzenleyen bir teşkilât halini aldı. XVIII. yüzyıldan XX. yüzyıl başlarına kadar teşkilâtın gedik (lonca) adını aldığı söyleniyorsa da 1824 tarihli Selânik ile ilgili bir arşiv belgesinde ve Ahî Evran Zâviyesi'nden bahseden bir taktırir'de ahî baba, ahîlik, yiğitbaşı, üstatlık, kethüdâlık gibi Ahîliğe ait terimlerin kullanılması, bu ismin uzun süre devam ettiğini göstermektedir.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın YAYIN

FAALİYETLERİ

Sayın hocam son yıllarda Türkiye Diyanet Vakfı yayınlarında bir değişim gözlenmekte. Dini içerikli kitaplardan çok, kültürel, tarihi ve sanat ağırlıklı kitaplar yayınlıyorsunuz, yayıncılıkta Türkiye Diyanet Vakfı ne amaçlıyor?

– Türkiye Diyanet Vakfı olarak amacımız; Diyanet ve ilahiyat camiası dışındaki, her çeşit insana, her inançtaki, her davranıştaki ve her gruptaki insana İslâmın mesajlarını ulaştırmaktır. Kısaca Türk kültürünü, İslâm kültürünü, İslâm tarihini, İslâmî ilimleri, Türk tarihini, İslâm tarihini, Ortadoğuyu, Batı'yı ve Dünya'yı ilgilendiren her problem bizim problemimizdir. Dolayısıyla her kesime hitab eden ve çözümler içeren yayınlar hazırlıyoruz.

Medyatik hayat ve gündelik ekonomik şartların, kültür yayıncılığını olumsuz şekilde etkilediği bilinmektedir. Türkiye Diyanet Vakfı yayınları son bir kaç yılda 210'u aştığına göre umduğunuz ilgiyi buluyorsunuz demektir. Bu durumu nasıl değerlendiriyor sunuz?

Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay • Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Kurulu Başkanı

– Biraz önce de belirttiğim gibi biz her kesime hitabedebilecek yayınlar yapıyoruz. Kitap çeşiti ne kadar artarsa, alâkade o derece artıyor. Çünkü herkesin ilmi-hal kitabına ihtiyacı olabilir, fakat ilmi-hal kitabını bir defa okur ve bir köşeye kaldırır. Fakat bazı kitaplar vardır ki onları başucundan eksik etmez. Örneğin bir roman, bir tiyatro eseri, bir hikaye veya ilmi bir eser, fikri bir eser bu kitaplar bir defa okumayla kaldırılıp atılamaz. Biz yayınlarımızla bu kitapları okuyucuya sunuyoruz.

Sonra bu kitaplarda herkesin bildiği basit bilgiler tekrar edilmiyor. Böyle kitaplar basmıyoruz. Bastığımız kitap bilgi versin, en yeni kaynaklar da, en eski kaynaklar da incelenerek yazılsın, bir kaç kişinin alel usul yazdığı kitaptan derlenip toparlanarak gelmesin istiyoruz. Bilgi bakımından herkesin güvendiği bir kitap olmasına, ifade bakımından da, anlayış bakımından da herkesin kaynak olarak müracaat edebileceği ama okuyunca da feyz

alabileceği bir kitap olmasına dikkat ediyoruz. Böyle olunca da tabii ki yayınlarımız ilgi görüyor.

Yayınlarınız arasında fonksiyonel nitelikli olanlar da var. Örneğin Ehl-i Beyt imamlarıyla ilgili yayınlar, Alevilik-Bektaşılık gibi yayınlar. Ne tür bir misyonu temsil çabasıdasınız?

– Yayınlarımız arasında hemen hepsi fonksiyonel nitelikli sayılır. Sadece bazıları değil hepsi fonksiyoneldir. Çünkü bizim yayınlarımızın bir hedefi var. Bu en baştan tesbit ettiğimiz bir hedeftir. Bu hedef yukarıda da belirttiğim gibi İslâmın mesajını her gruptaki ve her meşrepteki insana ulaştırmaktır. Onun için sporcuya, spor severe, spor idarecisine, esnafa, sanatkâra, işadamına, işverene, sanayicisine, ilim adamına, öğrencisine, öğretmenine, yani kısaca aklınıza ne geliyorsa Diyanet camiası da dahil olmak üzere, her gruptan insana, her tarikattan, her meshepten, her inançtan insana, İslâmın karşısında olanlarda dahil olmak üzere,

onlara bizim fikrimizi ulaştıracak kitaplar yayınlıyoruz.

Örneğin "Hristiyanlık Kaynaklarına Göre Hristiyanlık" diye bir kitap yazdık. Bu hem Müslümanlara Hristiyanlığı öğretmek, hem de Hristiyanlara bizim dikkatimizi çekmek amacına yönelik bir çalışmadır.

Mesela bir başka örnek vereyim. Ankara'da Misyonerlik paneli yaptık. Ankara'da bildiğimiz bilmediğimiz ne kadar misyoner varsa panele izleyici olarak katıldılar, konuşmaları bantlara aldılar, daha sonra lehte ve aleyhte bir çok yazılar çıktı.

Biz bu çalışmalarımızla, Türkiye'deki değişik problemleri ortaya koymak, onlara çözüm getirmek ve her çeşit insana da o çözümlerle birlikte İslâmın bazı fikirlerini ulaştırma gayreti içerisindeyiz.

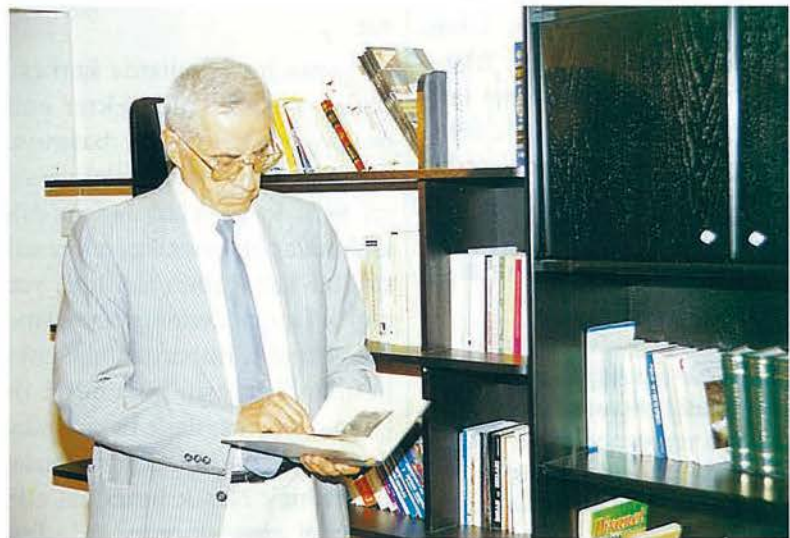
Yine meselâ bu çerçevede bir spor felsefesi kitabı yazmayı sipariş verdik. Biliyorsunuz Türkiye'de sporsever kitlesi çok büyük ve ülkemizde sporun felsefesi şimdiye kadar hiç yapılmamış. Şimdi büyük bir felsefeci bu kitabı yazacak. Belki bilinmeyen bir takım fikirler yer alacak, bizim kültürümüze has bir takım fikirler olacak bu kitapta. Ben ümit ediyorum ki büyük klüpler, klüplerin sporcuları ve sporseverler bu kitaba büyük ilgi duyacaklar. İşte böyle bir kitabı dini bir kuruluş çıkaracaktır. Şunu demek istiyorum Biz Türkiye Diyanet Vakfı olarak her kesime hitap etme gayreti içerisindeyiz. İşte Oniki İmamı tanıtıcı, mezhep imamlarını tanıtıcı, aydınla ilgili, aydınlanmayla ilgili kitaplarımız bu kategori içerisinde yer alıyor. Bu bakımdan kitaplarımızın hemen hemen tamamına fonksiyonel diyebiliriz.

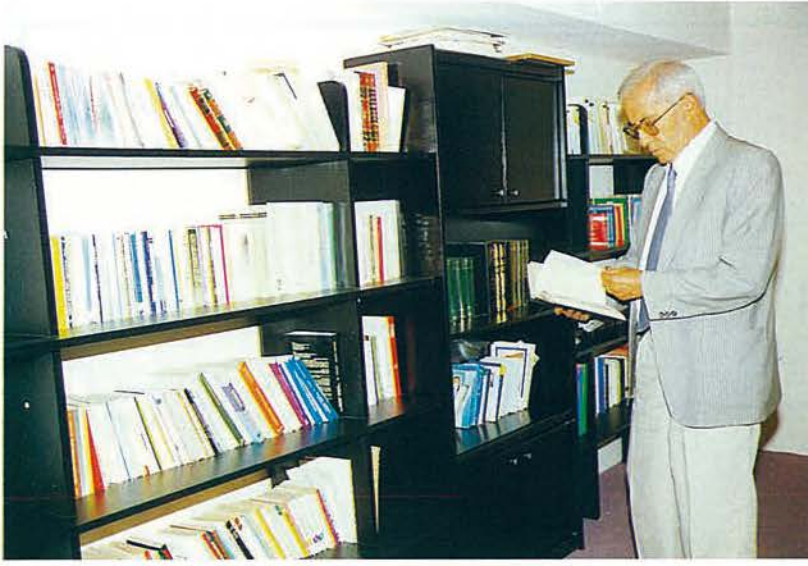

Sayın hocam bazı basın organlarında Türkiye Diyanet Vakfı'nın yayınladığı kitaplar hakkında olumsuz yazılar yer alıyor. Bu konuyu nasıl değerlendiriyorsunuz?

– Bizim özenle ve titizlikle hazırladığımız bu kitaplar dikkati çekiyor. Tabi bazı kesimlerde hücum ediyor. Hücum etmesini de ben gayet normal karşılıyorum. Şöyle bir bakın hücum edenlere; genelde bir takım gazeteciler, özellikle Diyanetin yayınlarından rahatsızlık duyan kesimler. Bu kesimler Diyanetin yalnızca namaz kitabı ve ibadetle ilgili kitaplar yayınlamasını istiyorlar.

Diğer konularla ilgili bir kitabın Diyanet tarafından basılmasını istemiyorlar. Örneğin "Aydınlanma" diye bir kitap bastık. Bu kitabının Diyanet tarafından bastırılmasını kabullenemediler. Çünkü aydınlanma fikrinin kökünün olmadığını biz bu kitapta ortaya koyuyoruz. Bunun bir efsane olduğunu, bir efsane yaratılmak için uğraşıldığını söylüyoruz. Dolayısıyla bu kitap; Türkiye'deki ve Avrupa'daki aydınlanmacılığa dayanmış olan görüşleri, cereyanları, yazarların ve çizerlerin görüşlerini alt üst ediyor. Kitabı okudukları zaman

itiraz edemiyorlar. Peki bu adam ne yapacak? O zaman sana hücum edecek. Ama bunlar bizi sindiremezler, aksine biz daha da güçleniyoruz.

Türk cumhuriyetlerine, Balkan Müslümanlarına, Batı dillerine dönük yayınlarınız var mı? Buralara dönük ne tür yayınlar yapıyor sunuz?

– Elbette, yayınlarımız yalnızca Türkiye ile sınırlı değil. Türk cumhuriyetlerine ve Batı'ya yönelik yayınlar da hazırlıyoruz. Örneğin Türk cumhuriyetleriyle ilgili projelerimiz var. Türk cumhuriyetlerine 10 kitap hazırlamak için faaliyete geçtik. Bunlardan üç-dört adedi hazırlandı, diğerleri de hazırlanıyor. Bunların bir kısmı Kiril Alfabeti'ne ve bazı Türk şivelerine tercüme edildi. Bir kısmı da düzeltme tashih safhasında. Bu kitaplar da çok yakında çıkacak. Ayrıca İngilizceden tercüme edip bastığımız “Niçin İslâm” diye bir kitap var. Bu kitabı da Türk cumhuriyetlerinin anlayabileceği şekilde yayınlayacağız.

Yine “Musa Cârullah” gibi Rusçaya çevrilen kitaplarımız var. Örneğin bu kitabımız büyük alâka gördü.

Kur'an-ı Kerim, Türk şivelerine, hatta Gürcüceye tercüme ettiriliyor ve bastırılıyor. Tabi bu hizmetlerimiz yalnızca Türk cumhuriyetleriyle sınırlı değil, Batı dillerinde de yayınlarımız var. Mesela Muhammed Hamidullah'ın “İslâma Giriş” in Türkçesini ve Almancasını bastık. Şimdi İngilizce ve Fransızcası bastırılacak. Bu kitap da Batılılar tarafından çok aranan ve beğenilen bir kitap, hatta Batılar için, Batılıların kafasına göre yazılmış bir kitap diyebilirim.

Yine Kur'an-ı Kerim Almanca'ya çevrildi basıldı. Türkçe'deki bazı kitapları çevirdik ve bastık. Örneğin Dr. Haluk Nurbaki'nin “İlmi Gerçekler” ve buna benzer kitapları söylemek mümkün. Bu çalışmalarımız büyük alâka görüyor; biz de bu istekleri yerine getirmeye çalışıyoruz. Bu vesileyle de mesajlarımızın Batı dilleriyle

bütün dünyaya ulaşabilmesi için gayret sarfediyoruz.

Efendim son olarak, şu anda baskısı devam eden ve piyasaya çıkacak kitaplar hakkında da bilgi verir misiniz?

– Baskısı devam eden epeyce kitap var. Şu an en az tezgahta sıra bekleyen 60 civarında kitap var. Bunların içerisinde mesela bir tanesini söyleyeyim. Kimsenin bilmediği bir kitap bu. Bay Mirza Hayit'in “Basmacılar” isimli 500 sayfalık bir kitabı var. 1917-1934 yılları arasında Türk dünyasında Ruslara karşı yapılan isyanları anlatan bir kitap bu. Dünya'da böyle bir kitap yok. Bu kitabın Almancası yayınlandı. Biz bunu Almanca'dan Türkçe'ye tercüme ettirdik ve şu an baskıda.

Yine mesela “Rus Yayılmacılığının Tarihi Kökenleri” diye bir kitap çıkarıyoruz. Bu kitap daha önce 1947'de çıkmıştı. Onu yeniden basacağız. Bu kitapta Rusya'nın 500 seneden beri sıcak denizlere inme ve dünyayı oradan fethetme ideallerini, hayallerini, köylülerin gönüllerine, zihinlerine, aydının, cahilinin kafalarına, yazarların romanlarına işlenerek bunun nasıl büyük bir ideal haline geldiği anlatılıyor.

Bu tarz kitaplarımız var. Bu minval üzerine devam ediyoruz.

İleride daha hacimli kitaplara da yöneleceğiz bunun müjdesini de vermek istiyorum.

– **Sayın Hocam, verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyorum.**

KAZAKİSTAN

Kahramanlık
Anıtı

Resmi adı	: Kazakistan
Yüzölçümü	: 2.717.000 km2
Nüfusu	: 17.242.000
Resmi dili	: Kazakça
Başkenti	: Almatı (1.300.000.)
Önemli şehirleri	: Cambul, Çimkent, Türkistan, Karaganda, Semipalatinsk, Kustanay, Turgay
Bağımsızlık tarihi	: 16 Aralık 1991
Para birimi	: Tenge

COĞRAFİ VE GENEL DURUMU

Kazak Türklerinin yaşadığı ülke manasına gelen Kazakistan, 46° -87° doğu enlemi ile 40-56° kuzey arzi arasında Orta Asya'nın geniş bozkırları ile eski Türk anayurdu Altay'lara kadar uzanan sa-

hayı içine alan bir Türk cumhuriyetidir. Kazakistan Orta Asya Türk cumhuriyetlerinin en büyüğüdür. Kazakistan'ın doğusunda Çin Halk Cumhuriyeti, güneyinde Kırgızistan, Özbekistan, güneybatısında Türkmenistan, batı-

sında Hazar denizi, kuzeyinde ise Rusya Federasyonu yer alır.

Kazakistan toprakları doğusunda ve güneydoğusunda yer alan dağlık alanların dışında ovalardan ve geniş bozkırlardan oluş-

ur. Ülkenin doğusunda Altay dağlarının uzantıları yer alır. Daha güneyde Tarbagatay dağları uzanır. Başkent Almatı'nın kuzey doğusunda Çungaya aladağları, güneyinde Kungey Aladağları yer alır. Kazakistan'ın en yüksek noktası bu dağlar üzerindedir.

Ülkenin batı kesiminde Hazar çöküntüsü, yer yer deniz yüzeyinin altında bir yüksekliğe sahiptir. Daha güneyde Üst Yurt Platosu, doğusunda Aral gölü ve Kızılıkum çölü, Karadağların kuzeyinde ise Açlık bozkırları vardır.

Kazakistan'da karasal iklim görülür. Yaz ve kış mevsimleri arasındü büyük sıcaklık farkları vardır. Ülkenin kuzeyi ile güneyi arasında önemli sıcaklık farklılıkları görülür. Kazakistan genelinde kurak bir ülkedir. Dağlık alanlar dışında ortalama yağış yıllık 250 mm. civarındadır.

Kazakistan bitki örtüsü bakımından çeşitlilik arzeder. Ülkenin çok büyük bir kısmı bozkırlarla kaplıdır. Bozkır bölgelerinde nehir boyları ile yüksek tepelerin yamaçlarında seyrek orman örtüsü vardır. Ülkedeki ormanların büyük bir kısmı doğudaki dağlık alanlar ile kuzeyde Sibiryaya ovalarındadır.

Kazakistan'ın en önemli akarsuları İşim, İrtiş, Tobel, Ural, İli ve Seyhun'dur. Bunlar dışında birçok akarsuya kapalı havzalar da kaybolur veya yaz aylarında kuraklık sebebiyle tamamen kurur.

Kazakistan'da birçok göl bulunmaktadır. Ülkedeki en büyük göler Aral, Balkaş, Zaysan ve Tengiz gölleridir. Aral'ı besleyen Seyhun ve Ceyhun ırmaklarının suları aşırı kullanımı yüzünden göl, kurumaya yüz tutmuştur.

Kazakistan, Orta Asya Türk cumhuriyetleri içerisinde nüfus artış hızı en düşük olan ülkedir. ancak nüfus artışı Kazaklar ara-

Cumhurbaşkanlığı Karşısı

sında oldukça yüksektir. Ülke nüfusunda Kazakların oranı %42, Rusların oranı % 38'dir. Diğer önemli etnik grupları Almanlar (%5), Ukraynalılar (%5), Özbekler (%2) ve Tatarlar (%2) oluşturur. Kazakistan'da Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin uzun yıllar planlı olarak uygulandığı göç ve nüfus değiştirme politikası sonucunda 1926'da %60 olan Kazak nüfus oranı bugün %42'ye düşmüştür. Ancak günümüzde, Kazakların nüfus artış hızının çok yüksek olması sebebiyle, yakın bir gelecekte Kazak nüfusunun yeniden çoğunluğu oluşturacağı tahmin edilmektedir.

Kazakistan'da nüfusun büyük bir kısmı kentlerde oturmaktadır. Ancak kent nüfusunun büyük bir çoğunluğunun Rus, Ukraynalı ve Alman gibi Kazak olmayanlar oluşturmaktadır.

Kazakistan topraklarının % 60'ı tarıma elverişlidir. Ancak bu toprakların %82'si çayır ve mera alanı olarak kullanılmakta, az bir kısmı ekilip dikilmektedir. Ülkede çalışan nüfusun yarısı tarım sektöründe çalışmaktadır. Tarım alanlarında ekimin artırılması amacıyla sulamaya büyük önem verilmektedir. Halen ekilen toprakların çok azı sulanmaktadır. En önemli tarım ürünleri başta buğday olmak üzere darı, arpa, pamuk, şeker pancarı, patates ve ay çiçeğidir. Ülkenin güney kesimlerinde pirinç, sebze ve tütün üretimini ağırlıktadır.

Çok geniş otlaklara sahip olan Kazakistan'da hayvancılık önemli bir ekonomik faaliyetidir. Özellikle küçük baş hayvancılık yaygın olarak ülkenin her yerinde yapılmaktadır. Ülkenin güney

Genel görüntü Republic Sarayı karşısı

bölgelerinde deve ve at yetiştiriciliği yaygındır. Kazakistan açık denizlere kıyısı olmamasına rağmen önemli bir balıkçılık ülkesidir. Hazar denizi kıyıları ile Ural nehrinde balıkçılık yapılır.

Kazakistan yer altı kaynakları bakımından çok zengin bir ülkedir. Başlıca yer altı kaynakları kömür, doğalgaz ve petroldür. Son yıllarda bulunan Tengiz petrol yatakları ile birlikte Kazakistan'ın önümüzdeki yıllarda önemli bir petrol üreticisi olacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca ülkedeki kömür sahaları dünyanın en önemli kömür yataklarıdır. Ülkede elektrik ihtiyacının önemli bir kısmı kömürle çalışan termik santrallerden elde edilmektedir. Ancak üretilen elektrik enerjisi ihtiyacı karşılamadığından dışarıdan elektrik ithal edilmektedir. Kazakistan'da çok zengin demir ve bakır madenleri bulunmaktadır. Krom, altın uranyum, kalay ve bor mineralleri diğer önemli madenlerdir.

Kazakistan'da demiryolu taşımacılığı gelişmiştir. Karayolları daha çok yolcu taşımacılığında kullanılmaktadır. Havayolu taşımacılığı da ülkenin, geniş topraklara sahip olması sebebiyle önemlidir.

Kazakistan dış ticaretinde açık veren bir ülkedir. Ticaretinin büyük bir kısmını Rusya Federasyonu ve diğer Türk cum-

huriyetleri ile yapan ülkenin en önemli ihraç ürünleri ham petrol, kömür, bakır, demir cevheri, buğday, pamuk ve ham deridir. İthalatta ilk sırayı sanayi makineleri, ulaşım araçları ve konfeksiyon ürünleri almaktadır.

Türkiye-Kazakistan ilişkileri 1990 yılından sonra hızla gelişmektedir. İki ülke arasında ekonomik, ticari ve teknik iş birliği konularında çeşitli anlaşmalar imzalanmıştır. Türkiye Kazakistan'a başta çeşitli makineler, otomobil, konfeksiyon ürünleri, yemlik yağ ve plastik ürünleri ihraç etmekte, Kazakistan'dan ise ham petrol, demir-çelik ürünleri ve ham deri ithal etmektedir.

TARİHİ

Kazakların Ortaya Çıkışı ve Özbek Hanlığı Zamanında Kazaklar

Kazakistan bir Türk yurdu olarak çok eskilere gitmekle beraber, Kazakların ortaya çıkışı, Çingiz Han'ın fetihlerinin sonlarına, yani onun çocukları ve torunları zamanına rastlamakta-

Medeniyet Müzesi

dır. Bütün Kazaklar kendilerinin Alaş-Alaç adlı bir atadan türediklerine inanırlar. Sosyal yapısının, töre ve zang (örfi hukuk)'larının bu büyük ata tarafından kurulduğunu iddia ederler. Buna rağmen 19. yüzyılda

Kazak Atları

toplanan Kazak şecereleri büyük farklılıklar göstermektedir. Ancak herkesin birleştiği ortak nokta, bu ilk atanın üç oğlu olduğu ve bunların soyundan üç büyük Kazak boyunun meydana geldiğidir. Birçok Türk ve kısmen yabancı boyun da karışmasıyla (Karluk, Oğuz, Naymen vs.) meydana gelmiş olan Kazakların, eski Kimeklerin torunları olduğu yolunda da görüşler mevcuttur.

Ancak Kazakların etnik oluşumundaki faktörlerle Bulgar Türklerinin arasında büyük benzerlik vardır. Bilindiği gibi Bulgar Türkleri de, Atilla Hunlarının bakiyeleri ve doğudan gelen diğer Türk gruplarının karışma-

Medeniyet Müzesi

siyla ortaya çıkmış bir topluluktur.

Kazakların tarih sahnesinde rol oynamaya başlamaları Özbek Hanları devrine rastlamaktadır. Ebu'l-Hayr Han'ın (1412-1468) idaresi altında bulunan Özbek boylarının aralarında çıkan sürtüşmeler yüzünden, bir kısmı Cuci (ölm. 1227) sülalesinden Barak Han'ın (1425-1427) oğulları Kirey ile Canı Bek idaresinde, doğuya doğru göç ederek yerleşmişlerdi. Daha sonra bunları diğer bazı boylar takip etmiş ve Kazak Türk birliği bir milyonluk bir kütle haline gelmiştir. Canı Bek'in oğlu Kasım Han idaresinde Balkaş mıntıkasında yaşarlarken, bir kısmı da Kirey'in oğlu Burunduk Han'ın yönetiminde Urallar bölgesinde ikamet ediyorlardı.

Daha sonra Kasım Han, tüm Kazakları kendi hakimiyeti altında birleştirmiş ve 300.000 kişilik bir ordu meydana gelmiştir. Kasım Han'ın 1520'de ölümünden sonra, başa onun oğlu Ak-Nazar Han geçmiştir. Onun torunu Tevkel (veya Tevekkel) Han zamanında Kazaklar Maverâünnehir'e başarılı seferler yapmışlardır. Kazakların Üç Orda şeklinde teşkilatlandırılmaları bu zamanda vaki olmuştur. Bu ordalar üç büyük Kazak boyundan meydana gelmiştir. Büyük orda (cüz)'nin toprakları şimdiki Kazakistan'ın doğu taraflarına, Balkaş Gölü ve Issık Gölü'nün gü-

Kazakistan İlimler Akademisi

ney taraflarına kadar uzanmaktadır; içlerinde Calayır ve Duglat gibi boylar vardır. Orta Orda; Argun, Nayman, Kıpçak, Kirey ve Kongrat gibi büyük boylardan müteşekkil olup, Kırgız steplerinin kuzeyi, İrtiş ırmağı boyları, Tobol ve işim ırmağı havalesinde ikamet etmektedirler. Küçük Orda ise, Aral gölünden batıya, Hazar'a ve Urallara doğru uzanan araziye hakim olup, aralarında Alım-Ulı, Bay-Ulı, Cedi Urug gibi boylar vardır.

17. yüzyılın sonlarında Tevka Han, Kazak Türklerinin idaresini kanuni esaslara göre bir kez daha tanzim etmiştir. Onun zamanında her üç ordanın yaylak ve kışlakları tesbit edilmiş, herbirine ayrı yarı tamgalar verilmiştir. Tevka Han'ın ölümünden sonra Moğol asıllı Kalmuklar, 1723'de Sayram, Taşkent ve Türkistan'ı zaptetmişler, Kalmuk hakimi Galdan-Tseren bütün güney Kazakistan'ı eline geçirmiş ve bu durum 1758'de bunların Çinliler tarafından mağlup edilmelerine kadar devam etmiştir.

Çarlık Rusya'sı Zamanında Kazakistan

17. ve 18. yüzyıllarda Ruslar, Türkistan sahasında önemli işgallerde bulunmuşlardır. 18. yüzyılın 2. yarısında Rusya'nın

Napolyon istilasından kurtulmasından sonra, Asya ileri karakolları genişleme sahası bulmuştur. Rusya'nın Türkistan'a doğru sarkmasının bir sebebi de, Kırım Harbi'nin Rusya'nın yenilgisiyle bitmesidir. Yine Ruslar'ın Türkiye aleyhine genişleme çabalarının, İngiltere ve Fransa'nın müdahalesiyle önünün

alınması, Rusya'yı Türkistan yönünde yayılmağa teşvik eden en mühim amillerden biri olmuştur. Bununla beraber Türkistan'ın kuzeyinde Rus istilasının seyri boyunca ve bilhassa 1821 yılında çarın çıkardığı Step Kanunu ile bütün Kazak bozkırlarının doğrudan doğruya Rusya'ya ilhakı halk arasında galeyan ve Rus istilasına karşı uzun yıllar süren isyanlara sebep olmuştur. Daha bu yıllara gelinmeden 1731 yılında Kazakların Küçük Ordaları, 1734'de Orta Orda ve 1738'de de Büyük Orda Rus hakimiyetine geçti. Rus idaresine karşı Kazak Türkleri 1783'de Sırım Batur önderliğinde Batı Kazakistan'da bir ayaklanma başlatmışlar ve beş yıl devam eden bu ayaklanmayı Ruslar güçlkle bastırabilmiştir. Küçük Yüz Kazakların son hanı Şir Gazi 1824'de hakimiyetten uzaklaştırıldıktan sonra, üç sultanlığa ayırıldılar. Orta Yüz hanı Kine Sarı zamanında (1838 den sonra) Kazakların istiklal mücadeleleri çok

şiddetlendi, fakat üstün Rus kuvvetleri karşısında dayanamayıp Çu boylarına çekildi.

Kine Sarı 1847 senesinde Kırgızlar tarafından öldürülünce, Ruslara karşı mücadeleleri gevşedi. Büyük Orda da, Kalmukların Çinliler tarafından yenilmesinden sonra Çin hakimiyetine girmişti. 1798'de Büyük Ordaya ait Teşkent sahası Hokand Hanlığının eline geçti. 1854 de, Ruslar Alma-Ata ırmağı üzerinde bir kale inşa ederek Yedi-Su (Semi-reçi)'daki hakimiyetlerini sağlamlaştırdılar. Türkistan'daki Rus başarılarının yegane sebebi, Ruslara karşı koyabilecek kuvvetli bir Türk devletinin bulunmamasıdır. Türkistan Hanlıklarının birbirlerine düşünmesi, boylar arasındaki tarihi rekabet onları zayıflatmakla birlikte, Türkistan Türklerinin mühim bir kısmının konar-göçer olması, modern Rus teşkilatlarına ve silahlarına karşı durabilecek güçte değildi.

1865 yılında Taşkent'in istilası gerçekleştiği sırada Kazakistan bölgesinin önemli bir bölümü Rusların eline geçmiş bulunuyordu. Bundan başka Cuncarya bölgesi halklarının tazyiki, Hive Hanlığının güçlenmesi gibi faktörler de, Kazakları topraklarını terke mecbur bırakmıştır. Ruslar Çar Petro zamanında yaptıkları kaleleri kullanarak bütün bu bölgeleri kontrolleri altında tutuyorlardı. 1824 senesinde Ural ve Emba arasındaki alan ele geçirilmiş, 1854'e gelindiğinde ise Almatı (Verniy) kalesi kurulmuştu. Yeni işgallerden sonra Kazak toprakları üç askeri valiliğe ayrıldı: Orenburg, Batı sibirya ve Türkistan, Ruks sömürgecilerin kuzey ve doğu Kazakistan'da bu çok verimli topraklara yerleşmeleri I. Dünya Savaşının çıkmasına kadar devam etti. 1914'de bu bölgede yaşayanların yarısına ya-

Çimkent Salam Köyü Mir Ali Baba Türbesi

kınını ruslar meydana getirmeğe başladı.

1870 ve 1880 yıllarında Semireçi bölgesine bir göç de Doğu Türkistan'dan (Uyguristan) yapılmıştı. Çin baskısı karşısında çekilmek zorunda kalan Uygur ve Dunganlar Çu İli ve diğer nehir boylarına ziraat yapmak için yerleştiler. Ruslar nihayetde buraları üç idari kademeye ayırdılar: İller (Oblast), İlçeler (uezd) ve kazalar (volost). Bu idari taksimatta elbetteki en önemli mevkileri Ruslar işgal etmekteydiler. İl ve ilçelerde Rus ordusuna mensup kişiler, volostlarda da gerek duyulursa yerli halktan biri getiriliyordu. Bunların da Rus çıkarlarına aykırı kişiler olmamalarına dikkat edilmiştir.

I. Dünya Savaşı sırasında, 1916'da Rus olmayanların çalıştırılmak üzere toplanmasını bildiren bir kararname çıktı. Askerî ihtiyaçlar için Kazakların hayvanları müsadere edildi. Bunun üzerine bütün Türkler gibi Kazaklar da, Rusların başlarına geçirdikleri volostlara ve rus halka karşı harekete geçtiler. Bazı kabileler çoğu zaman büyük insan ve hayvan kaybı vererek Çin'e gittiler. Rus yönetimi fark gözetmeksiz in yakaladıkları bütün kazaları öldürüyor, hayvanlarına ve otlaklarına el ko-

yuyordu. Bu arada kaç tanesinin öldüğü bilinmemekte, sadece Çin'e kaçabilenlerin üçyüzbin civarında oldukları tahmin edilmektedir.

Kazaklar 1906'da Kazak Anayasal Demokratik Partisi vasıtasıyla, halkta milli şuurun uyanmasını sağlamışlardı. Daha sonra bu partiye Alaş Orda adı verilerek ihtilal hareketi hızlandırıldı. 1916 yılında önemli roller ifa eden Alaş Orda Partisi, Bolşevik ihtilalinden faydalanarak, Çarlık Rusyasının sömürsünü kırmak üzere harete geçti. Kazaklar bir taraftan yaklaşmakta olan komünist ihtilalcilere, diğer taraftan Çar ordularına karşı mücadele etmek durumundaydılar. 1917'de, Ak-Tübe ve Uralsk Konglereli ile Orenburg'da toplanmış olan umumi Kazak kurultayı memleketin teşkilatlandırılması hakkında birçok mühim kararlar aldı. Alaş Orda Kazakistan'ın istiklalini ilan etti ve Bükey Han idaresinde kazakistan hükümetini kurdu (Ağustos 1917). Fakat yukarıda da işaret edildiği gibi Türklerin üstün Rus kuvvetlerine karşı durmaya güçleri yok idi. Hemen hemen üç sene süren kanlı savaşıardan sonra, Sovyetler Kazaklar için bir hükümet kurdular ve Orenburg'u başkend yaptılar (1919). Neticede Kazak Türkleri de Rusya'nın hakimiyetini tanımak zorunda kaldılar. 1924 de Otonom

Kazakistan Sovyet Cumhuriyeti merkezi Ak Mescit'e (Kızıl-Orda) taşındı. Burada dört yıl kaldıktan sonra, 1928'de başkent bur Rus şehrinde olması daha emin görülerek, şimdiki Almatı'ya taşındı. Bu sırada bir kısım arazi Kazakistan topraklarına katıldı. 1936'da ise Sovyetler Birliği'nin bir üyesi olarak Kazakistan'a yeni bir statü kazandırılmıştır.

DİNİ YAPISI

İslamiyet, hicri 3. yüzyıldan itibaren Kazakistan'da yayılmış, özellikle güney bölgesindeki şehirlere yoğun bir şekilde İslamiyetin etkisinde kalmıştır.

Daha sonra 15 ve 16 yy. da Yesevi ve Nakşibendi tarikatları mensuplarının gayretleri ile Kazakistan ikinci bir dini canlılık yaşamıştır.

Gerek Rus istilaları ve gerekse 1930'lu yıllardaki Komünistlerin beyin yıkama politikaları bu sindirme hareketiyle Kazak halkının üçte biri yok edilmiş ve Kazakistan da 70 yıllık mezalim süresinde İslam dini ve Müslümanlar büyük çöküntüye uğramışlardır. Dinleri dilleri unutturulmaya çalışmış olmasına rağmen İslamiyeti gönüllerden söküp atamamışlar, tam tersine çevreden Kazakistan'a sürgüne gönderilen Çeçen, İnguş, Kafkas, Tatar ve Kırım Müslümanlarının beraber-

1920'lerden 1960'lara kadar Kazakistan'ın göçebelere için birçok yerleştirme planları uygulanmış ve bu arada milyonlarca Kazak Türkü canını ve malını kaybetmiştir. 1964 yılında da bu kez Çin topraklarındaki Kazaklara karşı bir hareket başlamıştır. Bu sırada Afganistan'a sığınan 800 Kazak Türkünün de Türkiye'ye alınması istenmiştir.

Kazakistan Müftüsü Hacı Radbek Nisanbay'ın dini konularda karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesi için Vakfımızı ziyaretlerinde görülüyor.

de bu ülkeye soktuları çeşitli tarikatlar sayesinde dini inanç daha da kökleşmiştir.

Ancak 60-70 yaşlarındaki Kazakistan halkının bir kısmı cami, Cuma ve Ramazan ayını bilmektedirler. Ülkede yeterli miktarda cami din görevlisi bulunulmaktadır. Okullarda, Radyo ve Televizyonda dini programlar yapılmaktadır. Ramazan ve Kurban bayramında resmi tatil yoktur. Din idaresi tarafından dini günler ve geceler radyo televizyon programları düzenlenmektedir. Aynı zamanda camilerde de programlar düzenlenmektedir.

Din Hizmetleri Müşavirliği olarak bu konularda Müftülüğe yardımcı olunmaktadır. Özellikle Cuma günleri Ramazan ayı ve Kurban bayramı ile mübarek gün ve gecelerde camilerde ve televizyonda Müşavirliğimizce programlar düzenlenmektedir. Ayrıca her hafta cuma sabahı televizyonda Tan ŞOLPAN programında din görevlisi Cengizhan

Bağımsız

Kazakistan Devleti

Kazakistan da 25 Ekim 1990 günü egemenliğini, 16 Aralık 1991 tarihinde de bağımsızlığını ilan etmiştir. Bugün BDT içinde yer alan Kazakistan Cumhuriyeti Birleşmiş Milletler, AGİK gibi milletlerarası kuruluşlara üye, kalkınmakta olan bir Türk Devletidir.

ÇOLPAN tarafından dini konuşmalar yapılmaktadır.

Başkanlığımız ve Türkiye Diyanet Vakfı ile koordineli olarak 4 cami yaptırılması planlanmış olup bu camilerden 3'ü tamamlanmıştır.

DİNİ İDAREYE İLİŞKİN GENEL BİLGİ

Kazakistan'da dini idare, önceleri Özbekistan dini idaresine bağlı Kazakistan Kadılığı olarak faaliyet göstermiş, 1979 yılında Ratbek Nisanbayulu Kadı olarak atanmış 1990 yılına kadar 11 yıl bu ünvanla görevini sürdürmüştür. 1990 yılında Kazakistan Dini İdare Başkanlığı ve Almatı Müftülüğü kurulmuştur. Bu göreve Ratbek Nisanbayulu Kazakistan Müftüsü olarak atanmıştır. 19/04/1992 tarihinde Kazakistan Müslümanları Kurultayı yapılmış, bu kurultayda Dini İdare Başkanlığına ve Almatı Müftülüğüne tek aday olan aynı zamanda Parlamento üyesi olan Ratbek Nisanbayulu seçilmiştir.

Hristiyanlık propagandası yapan misyonerler.

Dini Idare Başkanlığı ve Almatı Müftülüğü, doğrudan Cumhurbaşkanlığına ve Başkanlığa bağlı olup, Kazakistan Müslümanlarının Dini işlerinden sorumludur. Müftülükte üç Müftü Yardımcısı ve Vilayet İmamlarından seçilen 12 kişilik Dini Kurul bulunmaktadır. Bu kurul 3 ayda bir toplanmaktadır.

Cami görevlileri Devletten maaş alamamaktadır. Cami görevlilerinin maaşları halkın yardımları ile karşılanmaktadır.

DİN EĞİTİM İLİŞKİLERİ

01/12/1992 tarihli Kazakistan Dini İdaresi Başkanı ve Kazakistan Müftüsü Ratbek NISANBAYULU ile Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı arasında imzalanan protokol çerçevesinde 1993-1994 öğretim yılında Kazakistan'lı 100 öğrencinin Başkanlığımıza bağlı Kur'an Kurslarında okutulmaları sağlanmıştır.

ÜLKENİN MEVCUT CAMİ DURUMU VE İHTİYACI

Ülkede 19 Vilayet 220 ilçe ve bunlara bağlı köyler bulunmaktadır.

1946-1979 yılları arası:

25 Mescit

1979-1990 yılları arası:

63 Mescid

1990-1994 yılları arası, yeni yapılmaya başlayan camilerle birlikte: 300 camiye ulaşmış, bu camilerde 940 görevli bulunmaktadır. Bir camide İmam, ikinci İmam, Müezzin ve Muhasıp bulunmaktadır. Halen hiç camisi olmayan yörelerin olduğu belirtilmektedir.

Almatı Din Hizmetleri Müşavirliğinin tesbitine göre mevcut camilerin ekserisi, binaların bir odasında mescit şeklinde açılmıştır. Halkın gayretiyle bazı yerlerde minareli cami temelleri atılmıştır. Türkiye'de bulunan

bazı vakıfların gayretleriyle yeni camiler yapılmasına öncülük edilmektedir. Cami görevlilerinin ekserisi mahallinden temin edilen vekil İmam-Hatip şeklindedir.

Bu camilerin Müftülükçe görevlendirilen İmam-Hatipleri olduğundan dolayı, Vilayet ve ilçe merkezlerinde görev yapacak Kur'an Kursu öğreticilerine ihtiyaç vardır. Türkiye'den gönderilecek din görevlileri, özellikle Kur'an Kursu öğreticiliği yapacak ve aynı zamanda mahalli imamları da kiraat yönünden yetiştirecektir.

KAZAKİSTAN'IN MİLLÎ-DİNÎ BAYRAMLARI

Kazakistan'da dini bayramlarda resmi tatil yoktur. Dini bayramlarda resmi tatil olmamakla beraber, bayramlar kutlanmaktadır. Sadece Nevruz'u dini ve milli bayram olarak kutlamaktadırlar.

Resmi tatil uygulanan bayramlar şunlardır: 1 Ocak Yeni Yıl, 28 Ocak Anayasa günü, 8 Mart kadınlar günü, 22 Mart Mevrit Bayramı, 1 Mayıs işçi ve Yardımlaşma günü, 9 Mayıs Zafar günü ve 16 Aralık Cumhuriyet Bayramı'dır.

Talgat Camii

Kazakistan Hanımlar Cemiyeti Başkanı Emine Numan'ın ziyareti

MÜSLÜMAN ve HİRİSTİYAN MEZHEPLER GÖZÖNÜNE ALINDIĞINDA ÜLKE İÇİNDEKİ ORANLARI

Müslümanlar çoğunluk itibaarıyla Henefi Mezhebindedir. Ülkede yaşayan Kazaklar, Özbekler, Uygurlar, Kırgızlar, Tatarlar ve Çeçenler'le Ahıskalılar Hanefidirler. Dungan denilen Çin'li Müslümanlar ise Şafii'dirler.

Ülkedeki Müslümanların sayısı diğer dinlere mensup olanlardan fazladır. Tahminen 10 Milyon Müslüman vardır. Diğer din mensupları 7 milyon civarındadır. Hristiyan topluluk Ruslar, Ukraynalılar ve Almanlardır. Koreliler Budisttir. Ülkede Yahudiler de bulunmaktadır. Her topluluğun dini faaliyetleri ve ibadet yerleri vardır. Dini idareler, Müslümanların Dini İdaresi, Kazakistan Müftülüğü,

Kazakistan
Farabi Vakfı
Başkanı
Dost Muhammet
Nurahmedov'un
Vakfimizi ziyareti

Hristiyanların Dini Idareleri, Yahudilerin Din Idareleri ve Budistlerin Din Idareleri vardır. Bu idarelerin hepsi Cumhurbaşkanlığına bağlı olan Dini İdare Başkanlığı'na bağlıdır. Cumhurbaşkanlığına bağlı olan Din Idaresi Başkanlığının her Vilayette, Valilik ve Kaymakamlık bünyesinde dini idare yardımcısı vardır. Bunlar Vali Yardımcısı, Kaymakam Yardımcısı ünvanıyla görev yapmaktadır.

HALKIN DİNE KARŞI İLGİ DERECESESİ ve FAALİYETLERİ

Gerek Müslüman, gerekse Hristiyan halklar 70 yıllık baskının neticesi olarak dine karşı ilgisizdirler. İbadatleri, sadece din görevlilerinin veya yaşlı dindarların yapacağı bir görev telakki etmektedirler. Halk belirli günlerde sadaka vermekle yetinmektedir.

Müslüman halkın önemli bir dini faaliyeti yoktur. Sadece dini

merasimler vardır. Mesela; cenaze, hatim, dua, doğum, sünnet, isim takma, nikah, düğün resmi törenler, ölenin yedisi, kırkı, yüz'ü, hatta son bir yıldır "70 yıldan beri anamadığımız ölülerimizi anmalısınız" şeklindeki törenler yapılmaktadır.

Kısacası halkın dini faaliyetleri, merasimlerden ibarettir. Halk Nevruz Bayramını dini bayram olarak telakki etmektedir. Nevruz Bayramı Şamanizm ve Mecusilik'ten kalma adetlerle kutlanmakta, Kazakistan Müftülüğü hocalarla birlikte bu kutlamalara ülke çapında katılmaktadır. Hatta bu kutlamaları belediyelerle birlikte organize etmektedir.

ÜLKEDEKİ DİN EĞİTİMİ

Ülkedeki din eğitimi cami ve kiliselerin bünyesindeki kurslarda yapılmaktadır. Her caminin yanında gelenlere dini bilgiler verilmesi ve Kur'an okunması, dua yapılması için özel odalar bulunmaktadır. Ayrıca, Kazakistan Müftülüğüne bağlı Almatı'da bir İslam Enstitüsü vardır. 2 yıllık imam yetiştiren bir kurs özelindedir. Cambul İli Merkez İlçesinde de İslam Enstitüsünün orta kısmı vardır. Akmola İlinde de halka yönelik bir Kur'an Kursu vardır.

Moskova'ya bağlı olan Hristiyan ruhani liderleri Almatı ve Taldıkorgan illerindedir.

Okullarda resmi din dersi yoktur. 1994-1995 ders yılında açılacak olan Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesinde İlahiyat Fakültesinden mezun olacak öğrenciler ileride din dersi öğretmenliği ihtiyacını, illerde ve ilçelerde kurulacak olan Müftülük ihtiyaçlarını karşılayabilecektir.

VAKFIMIZIN KAZAKİSTAN'A YAPTIĞI FAALİYETLER

- Diyanet İşleri Başkanlığı'nca hazırlanan 35.000 adet Kur'an Okumaya Giriş (Kazakça), 29.000 adet Resimlerle Namaz (Kazakça) ve 1000 adet Kur'an-ı Kerim gönderilmiştir. (1994)
- Din Hizmetleri Müşavirliği için ihtiyaç duyulan ofis malzemeleri Türkiye'den temin edilerek gönderilmiştir. (1993)
- 1993 yılında Kazakistan'dan 30 kişinin hac farızasını ifa etmelerine yardımcı olunmuştur.
- Kazakistan Dini İdaresi Başkanı Ratbek Nisanbayulu ve beraberindeki heyet Türkiye'ye davet edilmiş ve ülkemiz hakkında bilgi edinmeleri temin edilmiştir. (1993)
- Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı Kur'an kurslarında okutulmak üzere Türkiye'ye davet edilen Kazakistanlı 100 öğrencinin yol ve iade masrafları Vakfımızca karşılanmıştır. (1993)
- Kazakistan'daki Farabi Vakfı'nca tebsit edilerek Türkiye'deki çeşitli fakültelerde okutulacak 40 öğrenciye Vakfımızca burs verilmiştir.
- Miçurin, Talgar ve İliç Rasvat bölgelerinde birer cami, Kur'an kursu ve lojman inşaatları başlatılmıştır ve kısa zamanda tamamlanmıştır.
- Bu ülkedeki yürütülmesi gereken hizmetlere bir katkı olmak üzere Din Hizmetleri Müşavirliğine 10.000 USD avans verilmiştir. (1994)
- Diyanet İşleri Başkanlığı'nca bu ülkede görevlendirilen 6 din görevlisinin ücreti ile (aylık 500 USD) yol, konut fonu ve vize masrafları karşılanmaktadır.
- Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakfımız yayınlarından yeterli miktarda gönderilmiştir.
- Manisa Eğitim Merkezi'nde eğitime tabi tutulan Kazakistan ve Rusya Federasyonundan 24 imama 5'er milyon TL. ödenmiştir. (1995)

Tarihten Sayfalar

Önemli
ŞAHSIYETLER

Hoca AHMET Yesevi

Ahmet Yesevi'nin Türbesi ve mezarı

Batı Türkistan'daki Çimkent şehrinin doğusunda bulunan ve Tarım ırmağına dökülen Şahyâr nehrinin küçük bir kolu olan Karasu üzerindeki Sayram kasabasında doğdu. İspîcâp (İsficâp) veya Akşehir adıyla da anılan Sayram kasabası eskiden beri önemli bir yerleşme merkeziydi. Bazı kaynaklarda onun Yesi'de, bugünkü adıyla Türkistan'da doğduğu kaydedilmektedir. Ahmet Yesevi'nin doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. ancak Yusuf el-Hemedâni'ye (Ö. 535/1140-41) intisabı ve onun helifelerinden oluşu dikkate alınırsa XI. yüzyılın ikinci yarısında dünyaya geldiğini söylemek mümkündür. Sayram'ın tanınmış şahsiyetlerinden olan babası, kerametleri ve menkıbeleri ile tanınan ve Hz. Ali soyundan geldiği kabul edilen Şeyh İbrâhim adlı bir zattır. Annesi ise Şeyh İbrâhim'in halifelerinden Musa Şeyh'in kızı Ayşe Hatun'dur. Şeyh İbrâhim'in Gevher Şehnâz adlı kızından sonra ikinci çocuğu olarak dünyaya gelen Ahmed Yesevi önce annesini, ardından da babasını kaybetti. Kısa bir müddet sonra Gevher Şehnâz, kardeşini de yanına alarak Yesi

şehrine gitti ve oraya yerleşti.

Tahsiline Yesi'de başlayan Ahmet Yesevi, küçük yaşına rağmen birtakım tecelli'lere mazhar olması, beklenmeyen fevkalâdelikler göstermesi ile çevresinin dikkatini çekmiştir. Ahmed Yesevi Yesi'de Arslan Baba'ya intisap ederek ondan feyiz almaya başlar. Arslan Baba'nın terbiye ve irşadı ile Ahmed Yesevi kısa zamanda mertebeler aşar, şöhreti etrafa yayılmaya başlar. Fakat aynı yıl veya ertesi yıl içinde Arslan Baba vefat eder. Ahmed Yesevi, Arslan Baba'nın vefatından bir müddet sonra zamanın önemli İslâm merkezlerinden biri olan Buhara'ya gider. Bu şehirde devrin önde gelen âlim ve mutasavvıflarından Şeyh Yûsuf el-Hemedâni'ye intisap ederek onun irşad ve terbiyesi altına girer. Yûsuf el-Hemedâni'nin vefatı üzerine irşad mevkiine önce Abdullah-ı Berkî, onun vefatıyla Şeyh Hasan-ı Endâkî geçer. 1160 yılında Hasan-ı Endâkî'nin de vefatı üzerine Ahmet Yesevi irşad postuna oturur. Bir müddet sonra, vaktiyle şeyhi Yûsuf el-Hemedâni'nin vermiş olduğu bir işaret üzerine irşad makamını Şeyh Abdülhâlik-

ı Gucdüvânî'ye bırakarak Yesi'ye döner; vefatına kadar burada irşada devam eder.

A h m e t Yesevi altmış üç yaşına geldiğinde geleceğe uyarak tekkesinin avlusunda müridlerine bir çilehane hazırlatır. Vefatına kadar burada ibadet ve riyâzetle meşgul olur. Çilehanede ne kadar kaldığı belli değildir, fakat ölünceye kadar buradan çıkmadığı ve hücrede vefat ettiği muhakkaktır. Doğum tarihi bilinmediğinden kaç yıl yaşadığı hususunda da kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Sayram'da İmam Muhammed b. Ali neslinden gelenlere hâce denildiği gibi onlara bağlı olanlara da aynı isim veriliyordu. Ahmed Yesevi de bu silsileye bağlı olduğu için Hâce Ahmed Hâce Ahmed Yesevi, Kul Hâce Ahmed şekillerinde de anılmaktadır.

Ahmed Yesevi'nin Yesi'de irşada

Ahmet Yesevî'nin evi

hibi olmuştu. Etrafında İslamiyet'e bütün samimiyetiyle bağlı olan yerli halk zümresi ile yarı göçebe köylüler toplanıyordu. İslâmî ilimlere vâkıf olan, Arapça ve Farsça bilen Ahmed Yesevi, çevresinde toplananlara İslâm'ın esaslarını, şariat hükümlerini, tarikatının âdâp ve erkânını

mamış, inandıklarını ve öğrendiklerini çevresindeki yerli halka ve göçebe köylülere anlayabilecekleri bir dil ve alışıkları şekillerle aktarmaya çalışmıştır. Bir mürşid ve ahlâkçı hüviyetiyle onlara şariat hükümlerini, tasavvuf esaslarını, tarikatının âdâp ve erkânını öğretmeye çalışmak, İslâmiyet'i Türkler'e sevdirmek, Ehl-i sünnet akâdesini yaymak ve yerleştirmek başlıca gayesi olmuştur.

İslâm şeriatına ve Hz. Peygamber'in sünnetine sıkı sıkıya bağlı olan Ahmed Yesevi'nin şariat ile tarikatı kolayca telif etmesi, Yesevilğin Sünnî Türkler arasında süratle yayılıp yerleşmesinin ve daha sonra ortaya çıkan birçok tarikatlara tesir etmesinin başlıca sebebi olmuştur.

Ahmed Yesevi edebî şahsiyetinden ziyade fikrî şahsiyetiyle, tarihi hayatından ziyade menkıbevi hayatıyla Orta Asya Türk dünyasının en büyük ismidir. Onun gibi geniş bir sahada ve asırlarca tesirini devam ettirebilmiş bir başka şahsiyet gösterebilmek mümkün değildir.

Eserleri: Divân-ı Hikmet ; Ahmed Yesevi'nin "hikmet"lerini içine alan mecmuanın adıdır. Hikmetler Türkler arasında bir düşünce birliğinin teşekkül etmesi bakımından çok önemlidir. Söz konusu eser, Türkiye Diyanet Vakfı tarafından bastırılarak, halkımızın istifadesine sunulmuştur.

Ahmet Yesevî'nin Türbesi'nde bulunan kazan

öğretmek gayesiyle sade bir dille ve halk edebiyatından alınma şekillerle hece vezninde manzumeler söylüyor, "hikmet" adı verilen bu manzumeler, ayrıca dervişleri vasıtasıyla en uzak Türk topluluklarına kadar ulaştırılıyordu. Hikmetlerin muhtevası, Ahmed Yesevi'nin hayatı hakkında bazı bilgiler vermektedir. Ancak bunların tarihi hakikatlere ne derece uygun olduğunu tesbit etmek güçtür. Buna rağmen Yesevi'nin şiirlerinde yer alan bu bilgiler hayatına, tahsiline, sülûk'üne, ulaştığı makam ve mertebelere dair bazı açıklamalar getirmesi bakımından oldukça değerlidir.

Mürşidi Şeyh Yûsuf el-Hemedânî gibi Ahmed Yesevi de Hanefî bir âlimdir. Kuvvetli bir medrese tahsili görmüş, din ilimleri yanında tasavvufu da iyice öğrenmiştir. Bununla beraber devrinin bir çok din âlim ve mutasavvıfı gibi belli bir sahada kal-

başladığı sıralarda Türkistan'da, Yedisu havalisinde kuvvetli bir İslâmlaşma yanında İslâm ülkelerinin her tarafına yayılan tasavvuf hareketleri de vardır. Medreselerin yanında kurulan tekkeler tasavvuf cereyanının merkezleri durumundaydı. Yine bu yıllarda Mâverâünnehir'i kendi idaresi altında birleştiren Sultan Sencer vefat etmiş (1157), Hârizmşahlar kuvvetli bir İslâm devleti haline gelmeye başlamışlardı. Bu uygun şartlar altında Ahmed Yesevi Taşkent ve Siriderya yöresinde, Seyhun'un ötesindeki bozkırlarda yaşayan göçebe Türkler arasında kuvvetli nüfuz sa-

Ahmet Yesevî'nin Babasının Türbesi

Ahmet Yesevî'nin Annesinin Türbesi

KOMAŞ'TA GÖREV DEĞİŞİMİ

Vakfımız iştiraklerinden Komaş'ta yönetim değişikliği oldu. Yapılan genel kurul sonucunda Yönetim Kurulu Başkanlığı'na Mehmet Kervancı, Başkan Vekili ve Genel Müdürlüğe Yunus Ömeroğlu, Yönetim Kurulu üyeliğini İbrahim Ethem Alimoğlu, Yönetim Kurulu Üyeliği ve Genel Müdür Yardımcılıklarına da Halis Çelebi ve Abidin Topaçoğlu atandı.

KOCATEPE MODERN MAĞAZACILIK İŞLETMELERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.(KOMAŞ)

KOMAŞ, 1990 yılında Türkiye Diyanet Vakfı'nın öncülüğünde Türkiye Vakıflar Bankası, Ülker Gıda A.Ş., Temsaş A.Ş., Türdav Holding ve Et-Balık Kurumu Mensupları Vakfı'nın katılımıyla kurulmuş bir Anonim Şirkettir. Şirketin şu andaki sermayesi 150.000.000.000.TL'dir. KOMAŞ'ın gerçekleştirdiği en önemli proje, Beğendik-Kocatepe Mağazası'dır. Bu mağaza, geniş müşteri kitlesi ve yüksek ciroları ile çok isabetli bir yatırım olduğunu isbatlamıştır. Bir yatırımcı firma olarak yeni proje arayışlarını sürdüren KOMAŞ, ülkemizin önde

gelen turizm ve ticaret merkezi Antalya'da hizmete hazır hale getirdiği 5.500 m²'lik alanda kurulu ve yaklaşık 20.000 kalem malın satıldığı KOMAŞ Antalya Mağazasını 11 Mayıs 1996 tarihinde hizmete sunmuştur.

Bunun yanı sıra bilgisayar pazarlama konusunda da önemli başarılar elde edilmiştir. KOMAŞ, Diyanet İşleri Başkanlığı il ve ilçe müftülüklerini bilgisayar, fax ve modem cihazları ile donatarak

önemli bir hizmeti yerine getirmiştir. Bilgisayar satışı konusunda Olivetti dağıtıcılığını alan KOMAŞ'ın pazar payını hızla arttırdığı görülmektedir. Türkiye çapındaki anabayi ve bayi ağı ile hizmet veren KOMAŞ, 1995 yılında 2.000.000.-USD'yi aşan satış hacmine ulaşmıştır.

YUNUS ÖMEROĞLU

20.09.1955 tarihinde Adana'da doğdu, İlkokulu 1966, ortaokulu 1969 ve liseyi 1974 yılında Adana'da bitirdi. 1980 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Yönetimi Bölümü'nden mezun oldu.

1974-1976 yılları arasında Et ve Balık Kurumu Gaziantep ve Adana Et Kombinaları Müdürlüğü'nde 1976-1979 yılları arasında İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü'nde, 1980-1983 yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı'nda görev yaptı.

26.07.1983 tarihinde Türkiye Diyanet Vakfı'nda uzman olarak göreve başlayan Yunus Ömeroğlu müfettişlik, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu.

01.08.1996 tarihinde KOMAŞ Genel Müdürü olarak göreve başlayan Ömeroğlu, evli ve üç çocuk babasıdır.

Halis Çelebi - Genel Müdür Yardımcısı

KOMAŞ, 1995 yılında iç ve dış ticaret konusunda da önemli atılımlar yapmıştır. Kırmızı mercimek, siyah zeytin, zeytinyağı, beyaz peynir, nohut ve pamuk küspesi gibi mallara toplam 85.350.000.000.-TL. ödenerek alım yapılmış ve malların satışından toplam 105.400.000.000.-TL. hasılat elde edilmiştir. 1995 yılında toplam 36.250.000.000.-TL. civarında kâr elde edilmiştir. Yine bu yıl 56.800.000.000.TL. tutarında pamuk küspesi ithal edilmiş ve ticaretten 11.800.000.000.-TL. civarında kâr sağlanmıştır.

KOMAŞ, bilgisayar alanında dünyanın ulaştığı son teknolojiyi İslami ilimler alanına taşımak amacıyla, Mısırlı AL ALAMIAH HOLDİNG tarafından 11 yılda geliştirilen CD üzerine kaydedilmiş Kuran-ı Kerim ve İslami İlimler Programlarını Türkçeleştirerek, bunların dağıtımını yapmayı üstlenmiştir. Program, Diyanet İşleri Başkanlığınca onaylı Hasan Rıza hattı Kur'an-ı Kerim metni ve hal-kımızın yakından tanıdığı Hafız

Mahmut El Husari'nin tilavetiyle sunulmaktadır. Bu programda ayrıca Celaleyn ve İbn-i Kesir tefsirlerinin Arapçaları, sesli ve görüntülü örneklerle tecvit kuralları, tilavet çalışması, ezber sınavı, üç dilde arama yeteneği, 2000'e yakın konu başlığı altında ayet ve grupları, kelime köklerinden arama gibi özellikler de mevcuttur.

Bu programın yanı sıra, 9 büyük hadis kitabının CD üzerine kaydedildiği Hadis Ansiklopedisi'nin Türkçeleştirme çalışmaları da devam etmektedir.

CD üzerine kaydedilmiş diğer ürünlerimiz ise; 4 fıkhî mezhebe göre miras programı, şahısların ve şirketlerin zekat programı, muamelat fıkhî programı, namaz kılmayı öğreniyorum, İslami bilgiler hazinesi ve Hac isimli programlardır.

KOMAŞ, Türkiye Diyanet Vakfı ile birlikte bir sigorta aracılık

hizmetleri şirketi kurmuştur. İhlas sigorta acentesi olan bu şirket, KOMAŞ, Türkiye Diyanet Vakfı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve tüm camiamızın her türlü sigorta ihtiyaçlarını karşılayacaktır.

KOMAŞ'ın yurtdışı faaliyetleri de son dönemde hız kazanmıştır. Türkmenistan'ın başkenti Aşgabat'ta kurduğumuz şube vasıtasıyla önemli projelere başlanmıştır. Türkiye Diyanet Vakfı tarafından yaptırılacak olan İlahiyat Fakültesi ve İmam Hatip Lisesi inşaatları şirketimizce üstlenilmiştir. KOMAŞ, Malezya, Mısır ve Suudi Arabistan gibi kardeş ülkelerle ticari bağlar kurmaya çalışmaktadır. bu manada yakın gelecekte bir takım ortak projeler hayata geçirilecektir. KOMAŞ ayrıca Hollanda Diyanet Vakfı ile imzaladığı bir sözleşme gereğince bu ülkede de çeşitli taahhüt işlerini üstlenmiştir.

Abidin Topaçoğlu - Genel Müdür Yardımcısı

İLMÎ ZİHNİYET VE İSLÂM

Prof.Dr. Alparslan AÇIKGENÇ

İlmi zihniyet derken, genellikle şu iki anlayışa işaret edilmektedir: Birincisi, ilim yapma biçimi ki, bu, yöntem açısından ilimden ne anladığımızı ortaya koymaktadır. Mesela, belli bir konuyu açıklarken, gayri ilmi olmakla suçlanabiliriz; veya konuyu gayet ilmi bir şekilde ele aldığımız da söylenebilir. Burada ilmi derken, dikkat edilirse konuya olan yaklaşımımız kasdedilmektedir ki, bu da bizim yöntemimizdir. İkincisi, belli bir ilimden veya genel olarak ilimlerden ne anladığımız, yine ilmi zihniyet olarak anlaşılmaktadır.

Şimdi bunlardan birincisini ele alalım: İlim yapma biçimi, her ilimde değişebilir. Çünkü her ilmin yöntemi aynı olmak zorunda değildir. Mesela, sosyolojinin yönteminin, fiziğin veya felsefenin yöntemi ile aynı olması gerekmez. Ancak bütün bu ilimlerdeki yöntemlerin hepsinin nesnel olması, hakikati bulmayı hedeflemesi ve mümkün olduğu kadar ön yargıdan kaçınılması gibi bazı ideal özelliklere sahip olması gerektiğini savunabiliriz. Her bir ilimde uygulanan yöntem anlamındaki bu ilmi zihniyete "bilimsellik" diyebiliriz. O halde her bilimde bilimsellik ayrı özelliklere sahip olduğu gibi bütün bilimlerdeki bilimselliğin yukarıda saydığımız bazı ortak yönleri de vardır. Aslında bilimsellik bir zihniyet değildir; aksine zihniyetin bir tezahürüdür, yani aslında şimdi ele alacağımız ilmi zihniyetin bir ürünüdür. Çünkü zihniyet, belli davranışlar, tutumlar, yaklaşımlar ve inançların altında yatan temel fikirdir. Bilimselliği, burada bir yaklaşım olarak tanımladığımıza göre, bizzat bilimselliğin kendisi zihniyet olamaz.

Belli bir ilimden veya genel olarak ilimlerden ne anladığımızı ifade eden ikinci tür ilmi zihniyet, bilimsellik anlamındaki ilmi tutumdan veya yaklaşımdan çok farklıdır. Çünkü bu ikinci anlamdaki ilmi zihniyet, tamamen bir anlayıştır, kavramsaldır, so-yuttur ve değer yargıları ile içiçer. Halbuki bilimsellik, daha ziyade bir tavidir, yaklaşımdır, somuttur ve değer yargıları ile ilgili çok azdır. Aslında bilimsellik, ya sonuçları itibarıyla, ya da sadece insanların hangi amaca yönelik bilim yapması ile dini ve ahlaki değerleri ilgilendirir. Aksi halde bizzat

bilimsellik, biraz sonra da göreceğimiz gibi, ahlaki veya gayri ahlaki nitelendirilemez. Bu yüzden burada bilimsellikten ayrılabil-mek için ikinci tür ilmi zihniyete "ilmilik" diyebiliriz. İlmilik, bir anlayış olduğu için gerçek anlamda bir zihniyettir; ve değer yargıları ile içiçe olduğundan dinî açıdan nitelendirilebilir; yani ilmilik, İslâmî veya gayri İslâmî olabilir. Halbuki bilimsellik böyle nitelendirilemez. Ancak bizce bilimsellik, çoğu zaman ilmilikle şekillenmektedir. Çünkü, bizim ilim anlayışımız, belli bir yöntemi gerektirebilir. Bunun en güzel örneğini İslâm bilim tarihinde görebiliriz. İslâm'ın birinci asrında Müslümanlar henüz hiçbir ilimle uğraşmazken, çok gelişmiş ve dakik bir ilmi zihniyetin varlığı dikkati çekmektedir. Bir defa Müslüman toplum, ilmin çok değerli bir varlık olduğunun farkındadır. "İlim Çin'de de olsa arayınız" gibi sözler toplumda çok yaygındır. "Alimin mürekkebi, şehidin kanından daha üstündür", "Allah'ım ilmimi artır" (20/En'am, 114) gibi ayet ve hadisler Müslümanlar tarafından gayet iyi değerlendirilmektedir. Bu ilmi zihniyetin gayet iyi ve köklü bir şekilde toplumda yerleşmesinden dolayı, müslümanlar o zamanın bütün ilimlerinde en yüksek bir düzeye erişmişlerdir. Böylece İslâm bilim tarihinde İslâmî ilim anlayışına, yani ilmiliğe dayalı bir bilimsellik doğmuştur.

Nasıl ki İslâm bilim tarihindeki ilmilik, Batı bilimindeki ilmilikten farklı ise, aynı şekilde İslâm biliminin bilimselliği de Batı biliminin bilimselliğinden bazı önemli farklılıklar arz etmektedir. Bir defa İslâm bilimcileri, sadece bilim adına bilimselliği savunmamışlardır. Peygamberimizin "Ya Rabbi! faydasız ilimden sona sığınırım" şeklindeki duası, bilim adına bilimselliği reddetmektedir. İşte İslâm'ın ilmi zihniyeti burada yatmaktadır. Diğer taraftan, İslâm bilim adamları, Kur'an'ın aşılacağı "(hakiki) ilim, Allah katındadır" (46/Ahkaf, 23; 67/Mülk, 26) ilkesini gayet iyi anladıkları için, her ilmin Allah'ın bir ismine dayandığını ve bu yüzden ilim ilerledikçe Allah'a ve dolayısıyla İslâm'a olan inançları gittikçe güçlenmiştir. Bu iki özelliği de Batı biliminde görmemekteyiz. Zira Batı bilmi ilerledikçe zararlı bir duruma gelmiş ve dinî inançları o ölçüde

tahrip etmiştir. Dolayısıyla İslâm bilim tarihinde pozitivizm diye bir ilmi zihniyet görmemekteyiz. Burada şunu hemen ilâve edelim ki, "Batı bilimi" ve "İslâm bilimi" derken, Batı ilmi zihniyetine göre ve İslâm ilmi zihniyetine göre yürütülen bilimsel çalışmalar ile sonuçlarını kasdediyoruz. Aksi halde yukarıda belirttiğimiz gibi bilimsellik dinî açıdan nitelendirilemeyeceği için bizzat bir İslâm ve bir de Batı bilimi gibi iki ayrı bilimin olabileceğini kasdetmiyoruz. Bilim, sadece bilim olarak nitelendirilebilir. Bu bakımdan burada İslâm biliminden, İslâm medeniyeti içerisinde oluşan bilimi kasdediyoruz. Aynı şey Batı bilimi için de söz konusudur.

İslâm ilmiliği, malesef 16. yüzyıldan sonra zayıflamaya yüz tutmuş ve bu yüzden Müslümanlar da hem bilimsellikte, hem de bilimsel bilgide geri kalmaya başlamışlardır. Demek ki, Müslümanların geri kalmalarının asıl sebebi, "ilmiliktir"; yani İslâm'ın ilmi zihniyetini, ilk devirlerde olduğu gibi canlı ve dinamik bir şekilde, geliştirdikleri yeni bilimler açısından yorumlayamamış olmalarıdır. Fakat ilmiliğin İslâm'da geri kalmasının da bir takım sosyal, kültürel ve siyâsi sebepleri vardır, ancak bunlara burada girmek istemiyorum. İşte bu sıralarda İslâm bilimi Batı'ya geçmiş ve Batı dünyasında bilimlerin hızla gelişmesine yol açmıştır. Ancak Batı dünyası, İslâm'ın ilmi zihniyetini almanmıştır. Çünkü ilmi zihniyet, kültürle içiçer. Dolayısıyla İslâm ilmiliğinin Batı'ya geçmesi demek, onların Müslümanlaştırılması demek oluyordu. Halbuki Batı bilimi, bilimsellik adına her türlü dini ve ahlaki değere karşıydı. Zira onlara göre, dinî ve ahlaki değerler, bilimsellikteki nesnellığe (yani objektifliğe) ve önyargısızlığa karşıydı. O halde bunlara göre, bilimsellik için her türlü dinî-ahlaki önyargılardan sakınmalıyız. Bu yüzden Batı'da adeta şizofrenik şahsiyete sahip ve birbiri ile uyum arzetmeyen hatta birbiriyle çelişkiye düşen iki zıt kişiliğe sahip bilim adamları görmekteyiz. "Alemden hiçbir şey yoktan varolmaz, vardan da yok olmaz" derken önemli bir Batılı bilimci, Allah'ı bundan istisa tutarken, bilim adına bilimsel olmaktadır. Halbuki, "madem ki Allah bu ilkenin tek istis-

nasıdır; o halde ilkenin bu istisnaya göre ifade edilmesi gerekir" şeklinde bir düşünce bu bilim adamının aklından geçmemiştir. Diğer taraftan laboratuvara girerken Allah'ı unutan, fakat laboratuvarından çıktuktan sonra bir din adamından da fazla sofu olan adeta şizofrenik bilim adamları İslâm dünyasında yetişmemiştir. İşte bilim yaparken Allah'ı unutan bilim adamının, Batı'da geliştirdiği bilimin sonuçları: Bir tek savaşta yok edilen milyonlarca insan, mahvedilen binlerce şehir, tahrip edilen tabiat, yok edilmeye mahkum edilen tabii çevre ve insanlığın bugünkü dramı. Nitekim bugün hâlâ Batı'da bilimselliğin ahlâki sorumlulukla ilgili olmadığını savunan bilim adamları görmektediriz.

İslâm bilimcileri ise, bilimsellikte bile Kur'an'ın "Allah, size şah damarınızdan daha yakındır" (50 Kaf, 16) ilkesini hiçbir zaman, hatta laboratuvarında da göz ardı etmemişlerdir. Bu yüzden İslâm medeniyetinde gelişen ilmi zihniyet, bilimselliği Allah için savunmuştur. Allah için bilimsellik demek, insanlığın faydası için yapılan bilim demektir. Böylece manevi bir temele oturtulan bilim, tabiatı tahrip etmediği gibi, dinî ve ahlâki değerlere de saygılı kalmaktadır.

Burada İslâm ilmi zihniyetini savunurken amacımız, tamamen Batı bilimini karalamak ve İslâm bilimini yüceltmek değildir. Elbetteki Batı bilminde insanlığın faydasına kullanılabilecek çok önemli unsurlar vardır. Ayrıca Batı biliminin doğurduğu teknolojinin, insanlık yararına kullanılabileceği açıktır. Ancak bütün bunlara rağmen Batı'daki ilmi zihniyetin doğurduğu bilimselliğin, bugün ulaştığı kötü çıkmazını da inkar edemeyiz. Artık çevreyi tahrip ettikten sonra bugün, "haydi çevreyi kurtaralım" diye faturayı bütün insanlığa yüklemeye çalışan bir Batı bilim anlayışı ile karşı karşıyayız. Manevi açıdan kendi insanlarını zayıf bırakan Batı bilimselliği, yine bugün insanlığı, çevre kirliliğinin diğer bir boyutu ile karşı karşıya bırakmıştır. Diğer bir deyişle, Batı ilmi zihniyeti, hem maddî açıdan tabiatı tahrip ederek, hem de manevî açıdan dinî değerleri zayıflatarak bugün insanlığı çok zor bir durumda bırakmıştır. Netikim yine bu zihniyet, bizi hemen hemen hergün bir dünya savaşı ile burun buruna getirmektedir.

Gerçekten de burada amacımız Batı

bilimini yermek değildir. Aksine insan bilincinin altında yatan öyle gizli kalmış eğilimler, tutumlar ve tavırların olduğunu göstermektir ki, bunlar açığa çıktıkları zaman çok değişik ve farklı şekillerde tezahür ederler. İşte burada insanın farkında olmadan kendini yönlendiren eğilimlerini bir zihniyet olarak ele alabiliriz. Bu anlamda zihniyet, genellikle felsefe gibi sosyal bilimlerde incelenir. Fizik gibi bir bilim, zihniyetle ilgilenmez; ancak o zihniyetle yönlendirilir. Dolayısıyla bir fizikçi, yetişirken aldığı ilmi ilim anlamındaki ilmi zihniyet ne ise, ona göre bilimsel olur; yani ona göre fizik bilmindeki araştırmalarını yürütür. Ancak bu araştırmaların dayandığı zihniyeti pek soruşturamaz. Çünkü bu, felsefe biliminin görevidir. O halde, "Müslüman fizikçi kimdir?" diye sorarsak diyebiliriz ki, İslâm ilmi zihniyetine göre yetiştirilmiş fizikçidir. Yoksa, namazını kılan, İslâm'ın vecibelerini yerine getiren fakat Batı ilmi zihniyetine göre de fizikte araştırmalar yapan kimse değildir. Böyle bir kimse elbetteki Müslümandır; ancak Müslüman bir fizikçi değildir. Bu örneği diğer bütün bilim dallarına uygulayabiliriz.

Dikkat edilirse konu bizi, İslâm ilmi zihniyetine tekrar geri getirmektedir. Bir defa, ilk önce böyle bir zihniyet açık ve seçik bir şekilde formüle edilmelidir ki, o yönde bilim adamlarımız yetiştirilsin. Fakat maalesef eğitim sistemimizin o doğrultuda geliştirilebileceği bir İslâm ilmi zihniyetinin, kendi çağımız için ortaya konulmuşunu henüz söyleyemeyiz. Bu açıdan bugün için ne bir İslâm bilgi teorisi vardır, ne de bir İslâm bilim teorisi vardır. Ancak bu yönde çalışmaların olduğunu inkar etmemeliyiz. Nitekim İslâm dünyasının, "bilginin İslamileştirilmesi" gibi bir sürece girmesi bunun en güzel örneğidir.

Zannederseniz İslâm ile ilmi zihniyet arasındaki ilgi ve ilmi ilim olarak, ilmi zihniyetin bilimselliği nasıl ve hangi yönde etkilendiğini yeterince açıkladık. Şimdi önemine binâen böyle bir zihniyetin nasıl geliştirilebileceğinden çok kısa olarak bahsetmek istiyorum.

İlmi zihniyet, ilimden ne anladığımız anlamda "ilmi ilim"tir demiştik. İlminin temeli ise, bilgidir. Zira aslında Arapça'da da "ilim", "bilmek" demektir. O halde İslâm

lâmi bir ilmi zihniyetin oluşması için evvel emirde İslâmî bir bilgi teorisine ihtiyaç vardır. Bilgi teorisi, genellikle, bilgi nedir? Bilgi nasıl elde edilir? Ve bilginin sınırları nedir? gibi üç önemli soru ile ilgilenir. Kur'an'a baktığımız zaman "Allah'ın gayb ve şهادette olan, gizli açık ne varsa herşeyi bildiğine" rastlamaktayız (6/En'am, 73; 9/Tevbe, 105; 23/Mu'minun, 92; 39/Zümer, 46; 59/Haşır, 22; vs.). Fakat insanın ise, sadece şهادeti, yani fizik, kimya, astronomi vs. gibi fen bilimlerine konu olan şu maddî âlemi bilebileceğine dair işaretler çıkarabildiğimiz halde (mesela, 67/Mülk, 3-4; 6/En'am, 95-104; 30/Rum, 49-50; 22/Hac, 46; 3/Al-i İmran, 190-191; vs.); gayb âlemini kesinlikle bilemeyeceğimize dair açık ayetler görmekteyiz. Mesela, 6/En'am, 59; "Gaybın anahtarları O'nun katındadır. Onları sadece Allah bilir"; yine 11/ Hud, 123; "Yerin ve göğün gaybı Allah'a aittir". Ancak gaybın vahiy ile bildirildiğine Kur'an açıkça işaret etmektedir.

"Ey Muhammed! De ki, size Allah'ın hazineleri benim yanımdadır demiyorum. Gaybı da bilmiyorum. Ben sadece bana vahyolunana uyyorum". (6/En'am, 50)

"Bu sana vahyettiğimiz gayb heberlerindendir. Bundan önce, sen de milletin de bunu bilmiyordunuz." (11/Hud, 49)

Anlaşıldığı kadarıyla Kur'an'ın gayb-şهادet ayırımı üzerine bir bilgi teorisi kurmak mümkündür. Zira bu ayırım bir defa insan bilgisinin sınırlarını belirlemekte, insanın gayb hakkında nasıl bilgi elde edebileceğine dair bir yöntem vermektedir. Ancak, buradan genel bir bilgi tanımı çıkarmak ve şهادet âleminin bilgisindeki yöntemi geliştirmek bize düşmektedir. O halde gayb-şهادet ayırımı İslâmî bir bilgi teorisine temel teşkil edebilir. Böyle bir bilgi teorisi, temelini Kur'an'dan aldığı için İslâmî olacak ve dinî-ahlâki değerleri içeren gayb âleminin bilgisini Kur'an sayesinde vahye dayandıracağı için, bilimsel bilgiye yöneldikçe bilimselliği de manevi bir temele oturtacaktır. Bu durumda İslâmî ilmi zihniyet görüldüğü gibi iki temel varsayımdan hareket edebilir; birincisi, İslâm bilgi teorisi; ikincisi, bilimlerin bizzat bugün ulaştıkları bilgi düzeyi. Bu her iki varsayımdan hareketle, bir İslâm bilim teorisi geliştirilirse zannederseniz İslâm ilmi ilmi açıklık kazanacak ve tekrar eski canlılığına dönecektir.

A.İhsan SARIMERT
Personel ve İdari İşler Müdürü

Türkiye Diyanet Vakfı'nın

YURT DIŞINA YÖNELİK CENAZE HİZMETLERİ

1960'lı yılların başından itibaren Türkiye'den Avrupa ülkelerine, özellikle Almanya'ya başlayan ilk işçi akımı yıllar içerisinde yoğunlaşarak sayıları bugün milyonlara ulaşmıştır.

Büyük bir coşku ve istekle başlayan bu gurbet yarışı, zamanla sosyal ve beşeri sıkıntıları beraberinde getirerek işçilerimizin yaşantılarında sarılması güç yaralar açmıştır. Buna rağmen işçilerimiz, karşılaştıkları zorluklara göğüs germesini bilmiş, milli ve manevi değerlerden taviz vermeyerek tarih ve kültürümüzle yaşamış, örf ve adetlerimizi her zaman muhafaza ederek, örnek ve lider toplum olma özelliğimizi kanıtlamışlardır.

Elbette bu istikrarı yakalamada, yurtdışı hizmetlerine yönelik faaliyetlerde bulunmak üzere Devletimizin ve özellikle şahsında Diyanet İşleri Başkanlığımızın yurtdışında da teşkilatlanarak tesis ettiği ve bu sahada üstün hizmet anlayışı içinde samimi gayret ve özveride bulunan, Din Hizmetleri Müşavirlik ve Ateşliklerimizin katkısı büyüktür ve inkar da edilemez.

Özellikle kültür erezyonu ve asimilasyon tehlikesine karşı milli duygu ve düşüncelerin hayata geçirilerek, dini vecibelerin yerine getirilmesinde gurbetçi vatandaşlarımızın daima yanında olan bu teşkilatlarımız; son 10 yıl içinde yurtdışında vefat eden vatandaşlarımızın cenazeleri ile ilgili hizmetleri de faaliyet alanına alarak yaşanan en büyük problemlerden birini daha çözmüştür.

Böylece yurtdışında yaşayan, ancak sözkonusu teşkilatlarımızın denetim ve gözetiminde hizmet veren birlik ve vakıflarca oluşturulan cenaze fonuna üye vatandaşlarımızdan vefat edenlerin cenazeleri, İslami usul ve esaslara göre üyelik aidatı haricinde herhangi bir masraf alınmadan, tefin ve techiz işlemleri tamamlanarak, defnedilmek üzere uçakla Türkiye'ye gönderilmektedir.

Avrupa ülkelerinden Almanya, Hollanda, Austurya, Danimarka, Belçika ve Fransa'dan Türkiye'ye gönderilen ve aylık ortalama sayıları 90-100 civarında olan bu cenazeler; Yurtdışındaki teşkilatlarla Türkiye Diyanet Vakfı arasında yapılan protokol esaslarına göre, indigi havalimanından alınarak, defnedilecekleri yere kadar, vakfımıza ait son sistem donanımlı ambulanslarla üstün hizmet anlayışı ve bilinci içerisinde taşınmaktadır.

Bu anlayış ve düşünceden hareket eden vakfımız hamiyetperver milletimizin sonsuz güven ve desteğiyle bu ve benzeri hizmet yarışında her zaman öncü ve lider kuruluş olmuş, olmaya da devam edecektir.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın

YURT DIŞINA YÖNELİK FAALİYETLERİ

Recep YILDIRIM
Dış İlişkiler Müdürü

Doğu Bloku'nun çökmesi ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla ortaya çıkan bağımsızlık hareketleri ve demokratikleşme süreci içerisinde önemli gelişmeler olmuş, yeni Türk Devletleri'nin bağımsızlık ilanı yanında, azınlık halinde yaşayan Müslüman-Türk topluluklar da milli kimliklerini ön plana çıkarmaya başlamışlar, çeşitli baskıları redderek toplum hayatının pek çok alanında kendi başlarına hareket edebilme noktasına gelmişler, dış dünya ile müstakil ilişkiye geçmişler, bu cümleden olarak ülkemiz ile de yoğun temaslara girişmişlerdir.

Halkımızın her kesimince büyük bir tarihi fırsat olarak değerlendirilen bu gelişmeler, dinî, millî ve hayrî bir kuruluş olan Vakfımızca da sevinç ve heyecanla karşılanmakla beraber; çok ağır bir sorumluluk, çok geniş bir insan hayatının her safhasıyla ilgili bir hizmet alanıyla karşı karşıya bulunduğumuz gerçeği de görmezlikten gelinmemiştir. Denilebilirki Vakfımız, Türkiye'de icra ettiği fonksiyonların hemen hemen tamamını bu ülkeler ve burada yaşayan soydaşlarımız nezdinde de ifa edebilmektedir. sözkonusu ülkelerle çeşitli seviyelerde temaslara sağlanmış, karşılıklı heyet teatilerinde bulunmuş ve neticede burarlarda yaşayan soydaşlarımızın temel ihtiyaçları ve bizim yapabileceklerimiz hakkında genel bir kanaat oluşmuştur.

Üzerlerinde uzun süre uygulanan menfi politikalar neticesinde dil, din ve millî kimliklerinden uzaklaştırılmaya çalışılmış olan soydaşlarımızın bu önemli ihtiyaçlarının karşılanmasına her fırsatta önem ve öncelik veren Vakfımız, ilgili kurum ve kuruluşlarla da işbirliği yapmak suretiyle, faaliyet alanı gereği anılan ülkelere dinî eğitim-öğretim hizmetleri götürmeye de çalışmaktadır.

Bilindiği üzere, insanın maddî ve manevî olmak üzere iki türlü ihtiyacı vardır. Din onun en önemli manevî ihtiyacıdır. İnsanda fıtrî olan din duygusunun geliştirilmemesi ve onun bu ihtiyacının karşılanmaması, çeşitli sakıncalar ve olumsuzluklar doğurur. Kişi ve topluluklar için çok önemli ve hassas bir konu olan dini ihtiyacın karşılanması, iyi bir din öğretimi ve eğitimi ile mümkündür. din eğitiminin, hurafelere kaçmadan, ilmi ve pedagojik metodlarla, ehil öğretim elemanlarınca verilmesi gereklidir. Gerçekten de, kişilerin mutluluğu ve toplumların kalkınması, maddî ve manevî ihtiyaçların birlikte ve dengeli bir şekilde karşılanması ile mümkündür. bunlardan sadece birinin karşılanması refah, mutluluk ve kalkınmayı sağlamaya yeterli olamamaktadır.

İşte bu duygu ve dünceden yola çıkan Vakfımız, sorumluluğunun bir gereği olarak Azerbaycan başta olmak üzere Kırgızistan, Türkmenistan, Dağıstan, Afganistan (Mezar-ı Şerifte) ve Romanya'da açılan ilahiyat fakülteleri, ilahiyat ve pedagoji liseleri ile Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı Kur'an kurslarında okutulmak üzere Türkiye'ye getirilen bir çok soydaşımıza dini eğitim öğretim yanında Türk kültürünü, Türk cumhuriyetleri ve Türk topluluklarında yaymak, tanıtmak ve kültürel bağları geliştirme azmi ve çabasında olup, bu hizmetlere yenilerini ilave etmeye devam edecektir.

KAYBOLAN DEĞERLERİMİZ ve SİSTEM

Hüseyin Arslan

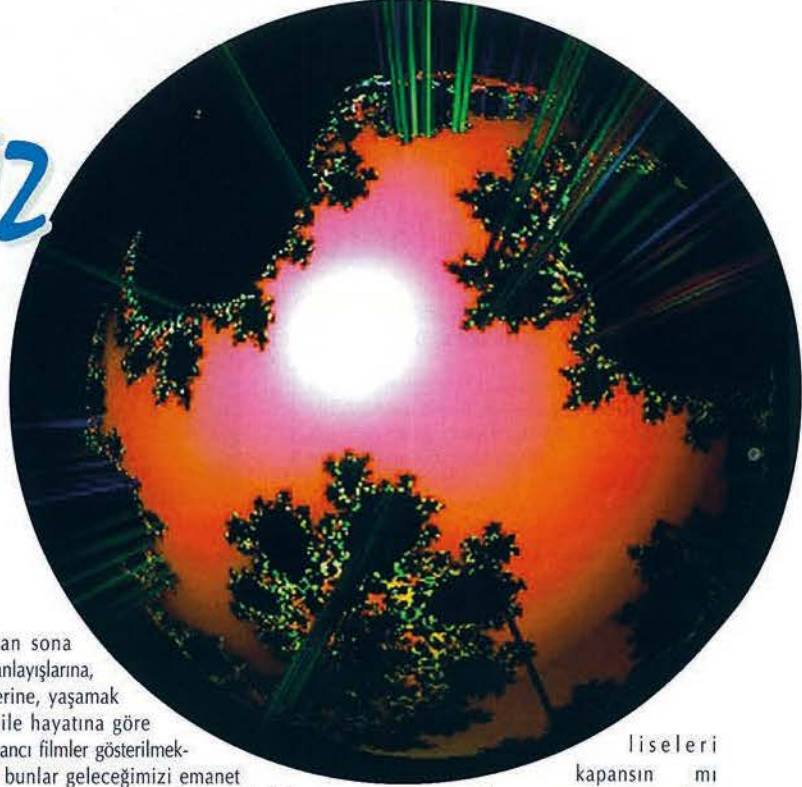
Toplum olarak o kadar duyarsız hale geldik ki, çevremizde olup biten olaylar eğer bizi ilgilendirmiyorsa aldırmadan sadece izlemekle yetiniyoruz. Meydana gelen olaylar karşısındaki duyarsızlığımız bizi birbirimizden gittikçe koparmakta ve yalnızlığa doğru iterek ferdietçi davranmamıza, dolayısıyla önceden övünerek her fırsatta dile getirdiğimiz değerlerimizi kaybetmemize neden olmaktadır.

Bizim eskiden beri övündüğümüz hasletlerimizden; misafirperverlik, birbirine yardım etme, iyilik, insana değer verme, milli ve manevi değerlere karşı duyarlılık vb. özelliklerimizden geriyeye yavaş yavaş bizi yansıtmayan gariplikler kalmaktadır. Aynı toplum içinde -hatta aynı apartmanda- yaşamamıza rağmen birbirimizden o kadar uzaklaşmaktayız ki bu durum kaybetmekte olduğumuz değerlerimizin acı bir gerçeği olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani başımızda yürürken bir rahatsızlığı nedeniyle birden bire düşen bir kimseyi gördüğümüz zaman, bana bir şey olmasın da başkaları beni ilgilendirmez mantığıyla, artık yardım etmek için değil, yolumuzu değiştirip oradan uzaklaşmak için yarışıyoruz. İlgisizlik sebebiyle hastane kapılarında beklerken ya da hastane hastane dolaşırken ölen insanların durumunu insan hayatına verdiğimiz değerlerin bir ölçüsü olmuştur.

Peki, toplumun değer ölçülerini bu kadar hızlı yitirmesinin, insanların vurdum duymaz hale gelmelerinin ve gruplaşarak zıt kutuplar oluşturmalarının sebepleri nelerdir? Bu sebeplerden en önemlilerinden biri hiç kuşkusuz medyadır. Teknolojik imkanlar sayesinde geniş kitlelere çok kolay ulaşabilen bu güç, sağladığı büyük kolaylıkların yanı sıra zararlara da neden olmaktadır. Kitle iletişim araçları sayesinde insanlar dünyadaki gelişmeleri anında takip edebilmekte, hatta canlı olarak savaş yayınları izleyebilmektedir. Hergün ekranlarda ve gazete sayfalarında vahşet, dehşet, cinnet ve cinayet haberleri en ince ayrıntılarına kadar inilerek verilmekte, ülkemizi bölmek isteyenlerin -çok uğraşmalarına rağmen kendilerinin beceremediği- propaganda dolu haberleri televizyon ekranlarına ve gazete sayfalarına taşınarak insanlara haber olarak sunulmaktadır.

Ayrıca baştan sona kendi ahlak anlayışlarına, örf ve adetlerine, yaşamak istedikleri aile hayatına göre çevrilmiş yabancı filmler gösterilmektedir. Bütün bunlar geleceğimizi emanet edeceğimiz çocuk ve gençlerimizin beyinlerini nasıl etkiliyor acaba, hiç düşündünüz mü? Vahşet, dehşet, cinnet ve cinayet dolu filmler ve haberler izleyerek büyüyen bu taze beyinlerin bunlardan etkilenmeyeceğini kim garanti edebilir? Büyük şehirlerimizin trafik sıkışıklığı, gürültü ve kalabalığıyla, geçim sıkıntısı, işsizlik, terör ve enflasyon gibi problemlerle zaten iç içe yaşayan insanların, ülkemiz hakkında olumlu gelişmeleri izlemeye, kendi sıkıntılarını bir nebze hafifletecek şeyler görmeye hiç mi hakkı yok?

Bir diğer önemli sebep, bir türlü çözemediğimiz, çözmek isteyenlerin çözüyoruz diye daha da karmaşık hale getirdikleri eğitim sistemimizdir. Üzerinde çok çalışılan fakat ortak bir odak noktası bulunamayan bu eğitim sistemimiz sayesinde nesiller arasında farklı yetiştirme tarzları ortaya çıkmaktadır. Çünkü bu sistem genellikle kendisini yöneten kişilere göre değişmektedir. Gelişmiş ülkelerde ise dede ile torun aynı sisteme göre yetismekte ve aynı tarz eğitim almaktadır. Sisteme müdahale ancak şartlarına göre düzenlemek amacıyla yapılmaktadır. Bizim de böyle bir "Milli Eğitim Sistemi" oluşturmamız gerekmektedir, bunu da gerçekleştirmek bu konudaki uzmanlara düşmektedir. Bizi ilgilendiren, bu sistem nedeniyle birbirine karşı kullanılmaya çalışılan insanlarımızı yanlıştan çevirmektir. Son günlerde üzerinde çokça tartışılan ve medyaya da sıkça malzeme olan, konuyu bilenler kadar bilmeyenlerin de laf kalabalığı yaptığı ve bu sayede toplumda birbirlerine bilinen kimselerin çıkmaya başladığı bir yaramız daha var: İmam-hatip liseleri konusu. İmam-hatip

liseleri

kapansın mı

kapansın mı tartışmaları,

bu liselerde okuyan öğrencilerle diğer liselere devam eden öğrencilerin birbirlerine antipatiyle bakmalarına ve karşı olarak görmeye başlamalarına neden olmaktadır. Neticede istenmeyen olaylar yaşanmadan önce tedbir alınmalıdır.

Bir de çocuklarımızı yabancı okullarda okutma kompleksimiz var. Çocuklarımızın dil öğrenmesine yardımcı olalım ama onları, Amerikan, Fransız, İngiliz, Alman ve Avusturya kolejlerine göndererek onların kültürüyle eğitim aldırıp, kendi kültürümüzden uzaklaştırmayalım. İstanbul'un işgali sırasında karaya ayak basan Fransız askerlerini, alkış ve çiçeklerle karşılayan Galatasaray Lisesi'nin Fransız dili, kültürü ve hayranlığıyla yetişmiş öğrencilerinin, bu tür bir eğitimin sonucu olduğunu unutmayalım.

Başkalarının aklıyla düşünerek, başkalarının gözleriyle görerek ve başkalarının kulaklarıyla işiterek olayları değerlendirmemiz bizleri bu durumlara götürmektedir. Kendimizden hiçbir şey katmadan başkalarının değerlendirmeleriyle algıladığımız olaylar nedeniyle birbirimizle sürekli kavga halindeyiz. Bir olayı kendimiz okuyup araştırmak yerine, başkalarının bize gösterdiği şekliyle aldığımız için problemleri çözmede tikanıklıklar yaşamaktayız. Bize önyak olacak kimselerin bizden, bizim kültürümüzle yetişmiş olması bu nedenle çok önemlidir. Başkalarının kültürüyle yetişen, başkalarının örf ve adetleriyle büyüyen yöneticilerin bize verebileceği pek birşey olmaz. Olayları, ancak kendi aklımızla düşünüp, kendi gözlerimizle görüp ve kendi kulaklarımızla işitmeye başladığımız zaman çözebilir ve doğruyla ulaşabiliriz.

TÜRKİYE

HAFIZLIK YARIŞMASI

ERZURUM'DA YAPILDI

Abdulkadir Hacıismailoğlu
Hayır İşleri Müdürü

Diyanet İşleri Başkanlığı Din Eğitimi Dairesi Başkanlığı'nın organizesinde Kur'an kurslarındaki verimi artırmak, Kur'an-ı Kerim öğrenimini teşvik etmek ve verilen hizmeti tanıtmak amacıyla 14 yıldan beri tekrarlanan ve 17 bölgeden seçilerek 03 Eylül 1996 tarihinde Başkanlık merkezinde yapılan ön eleme sonucu sayısı 8'e indirilen hafızlar arasındaki Türkiye Hafızlık Yarışması Finali 22 Eylül 1996 pazar günü Erzurum'da Ulu Cami'de öğle namazını müteakip yapıldı.

Din Eğitimi Dairesi Başkanı Şükrü Öztürk; bu yarışmayı 14 yıl önce ilk defa 1982 yılında başlatıldığını, yarışmanın bir yıl önceki yarışmada birinci olan hafızın memleketinde yapılmasının usul haline getirildiğini, Erzurum'da, bu mübarek mekanda (Ulu Cami'de) yapılan bu ikinci yarışmadır, dedi. Bugünkü yarışmaya katılacak 8 yavrumuz da esasen birincidir. Ama burada Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi Şükrü Özbuday, Mushafları İnceleme Kurulu Üyelerinden Turhan Baycan ve Nevzat Büyüksankulak'dan oluşan jüri bu hafızlarımızı bugünkü okuyuşlarına göre değerlendirecek ve sıralamaları yapacaklardır. Yarışmaya Diyanet İşleri Başkanımız Mehmet Nuri Yılmaz da katılacak, öğrencilerimize hediyelerini vereceklerdir.

Türkiye'de 6064 Kur'an kursunda, 180.000 öğrenci okutulmaktadır. Bunlardan 24.000 tanesi hafızlığa çalışmaktadırlar. Bu sene 4784 yavrumuz hafızlık belgesi almıştır. 1974 yılından bugüne kadar yapılan sınavlar sonucunda 53.000 kişi hafızlık belgesi almıştır, diyerek bilgi verildi.

Jüri başkanı Şükrü Özbuday'ın yarışma ile ilgili olarak kısa açıklaması ve cemaatten hiç kimsenin müdahalede bulunmaması ricasından sonra çekilen kur'a sonucu yapılan sıralamaya uygun olarak Amasya Merkez Büyükağa K.Kursu öğrencisi Abdullah Çittir'in okuyuşu ile yarışma saat 13.55'de başladı... sırası ile İstanbul Beyoğlu Abdüsselam K.Kursu'ndan Abdulkadir Ekşi, İstanbul Sultanbeyli Merkez K.Kursu'ndan M.Hanefi Bakır, İzmir-Konak Hatay Erkek K.Kursu'ndan Yasin Uslu, Erzurum Merkez Sanayi Siteler K.Kursu'ndan Hasan Acar, Bursa-Orhangazi İsmail Hakkı K.Kursu'ndan Yunus Bulut, Ankara-Altındağ Hasköy Yıldıztepe K.Kursu'ndan Burak Sarıtarla, Konya-Karatay Ulurmak Nuranîye K.Kursu'ndan Fatih Tenker'in heyecanlı, güzel okuyuşlarıyla tamamlandı.

Şükrü Öztürk, Abdullah Korkmaz ve İlyas Taşmaz'dan oluşan değerlendirme heyeti jürinin verdiği puanların derecelendirmesini yaparken, geçen yılki yarışmada 1'nci olarak bu yarışmanın Erzurum'da yapılmasına vesile olan Merkez Gaziler

K.Kursu öğrencisi Muhsin Dursun, kur'an okudu. Bu arada yapılan tespite göre... 1996 yılının Türkiye birincisinin İstanbul-Beyoğlu Abdüsselam K.Kursu öğrencisi Abdulkadir Ekşi olduğu, diğer yarışmacıların ise; 2. Hasan Acar, 3. Hanefi Bakır, 4. Fatih Tanker, 5. Yunus Bulut, 6. Yasin Uslu, 7. Abdullah Çittir, 8. Burak Sarıtarla olarak sıralamaya girdiği açıklandı.

Önceki yarışmalarda usul ittihaaz edildiğinden Abdulkadir Ekşi aşır okumak üzere tekrar kürsüye davet edildi. Arkasından da jüri üyelerinden Turhan Baycan'dan vücut üzerine güzel bir Kur'an dinledik. Kur'an ziyafetinin söne ermesini müteakip Diyanet İşleri Başkanımız Sn. Mehmet Nuri Yılmaz kürsüye çıkarak:

Bugün Erzurum'umuz Kur'an ziyafetine sahne oldu. Çok mutluyum. 8 hafızımızı da tebrik ediyorum. Bana göre de hepsi birincidir. Ama bir sıralama yapılmıştır. İmtihan zor iştir. Heyecanlananlar, biraz daha az puan almışlardır. Hepsinin gayesinin yüce kitabımızı ezberlemek suretiyle Allah'ın rızasını kazanmak olduğuna inanıyorum. Memleketimiz ilim adamlarına muhtaçtır. Memleketimizin çehresini bu hafızlarımız, ilim adamlarımız değiştirecektir. Kur'an en büyük mucizedir. Eger bundan daha büyük bir mucize olsaydı, Allah, habibine onu indirdi. İşte bu mucizeye delil bu küçük hafızlarımızdır. Diğer semavi kitapları ezberlemek pek kolay değildir. Zira Kur'an'daki güzel üslup, akıcı, seyyal ifadeler başka hiç bir kitapta yoktur.

Kur'an-ı ezberliyen insanın kafası pek çalışmaz gibi bir iddia var. Bu asılsızdır. Nice hafızların dünya çapında Tıp, hukuk vb. dallarda büyük alimler olduğunu görürüz. Kur'an hiçbir şeyle mukayese edilemez. En güzel bir şiir bile birkaç defa okununca usanç verir. Ama Allah'ın kitabı öyle mi? Günde beş defa Fatiha'yı tekrar ederiz, Fatiha'yı tekrar ederken hiç usanç duyan bir kimse var mı? İşte Kur'an'ın mucizesi muhterem cemaat... Bu çocuklar ne kadar muhterem ve takdire şayansa, onların anne ve babaları da o kadar takdire

şayandır. Ben o anne-babaları, öğretmenlerini, tebrik ve takdir ediyorum. Sizleri de tebrik ediyorum. Bu tatil gününde burada bu manevi ziyafete katıldınız, sabırla dinlediniz... Büyük bir titizlikle derecelendirmeyi yapan jüriyi de tebrik ediyorum, sayınız meşkur olsun, diyerek sözlerini tamamladı.

Bu yarışmaya yukarıda ismi geçenler dışında Ankara'dan Diyanet İşleri Başkan yardımcısı Rıdvan Çakır, Mahmut Gürgür, Türkiye Diyanet Vakfını temsilen Hayır İşleri Müdürü Abdulkadir Hacıismailoğlu, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler memuru Yüksel Sezin, evsahipliğini üstlenen Erzurum İl Müftüsü ve tüm personeli ile civar il ve ilçe Müftülükleri, Kur'an kursu öğretmenleri ve kalabalık bir cemaat kaıldı.

Cemaatin huzurunda bizzat Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz tarafından hafızlarımıza çeşitli hediyeler verildi.

Bu yarışma münasebetiyle; Türkiye Diyanet Vakfı'nca 03 Eylül 1996 tarihinde Başkanlık merkezinde yapılan ön elemeye katılmış olan 17 bölgeden seçilin hafızlarımızla refakatçilerine öğle yemeği, yarışmaya katılanların tamamına ve hocalarına Vakfımızın yayınları hediye edilmiştir. Ayrıca 22 Eylül 1996'da Erzurum'da finale katılan yukarıda isimleri yazılı 8 hafızdan; Birinci seçilene 25.000.000.-TL., ikinciyi 20.000.000.-TL., üçüncüyü 15.000.000.-TL., dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinciye 10'ar milyon TL. teşvik ödülü verilmiştir.

ERZİNCAN

TERZİBABA CAMİİ VE KÜLLİYESİ'NİN İNŞAATI HIZLA DEVAM EDİYOR

1991 yılında yapımına başlanan Terzibaba Camii ve Külliyesi inşaatı hızla devam ediyor.

7000 kişinin ibadet edebileceği, kütüphane ve okuma salonları, aşevi servisleri, temizlik mekanları, bağımsız işyerleri, avlu açık-kapalı cenaze namazı mekanları, merdivenli ve masif iki minaresiyle modern bir mimariye sahip olan külliye için şuana kadar Türkiye Diyanet Vakfı Erzincan Şubesince 1996 birim fiyatlarıyla yaklaşık 100 milyarlık bir harcama yapılmıştır.

Kaba inşaatı biten külliyenin kubbesi için 1996 yılında Türkiye Diyanet Vakfı Genel Merkezinin katkıları ile 30 milyar harcanarak üzeri polikarbonat şeffaf kaplama ile kapanmış olup, inşaatın sıva ve tecrid işlemleri devam etmektedir.

Tahmini 50 milyarlık bir kaynak temini durumunda çok kısa zamanda bitirilmesi planlanan Terzibaba Camii ve Külliyesi için çalışmalar hızla devam etmektedir.

Bitmesi durumunda doğunun gözbebeği olacak, transit karayolunun üzerinde bulunan geçen yolcu ve vatandaşların ibadet ihtiyaçlarının karşılanacağı modern mimarisiyle çok güzel bir eser olan külliye hayırseverlerin yardımları ile kısa zamanda hizmete açılacaktır.

AĞRI ŞUBESİ

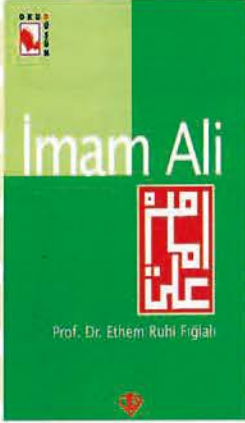
Ağrı ilinin ileri gelen şahıslarından Hacı Ağabey Aydemir, Vakfımız Ağrı Şube Yönetim Kurulu Başkanlığına müracaat ederek, Ağrı Et ve Balık kurumundan ortaklaşa satın aldığı 500 milyon TL.'lik ortaklık hissesini, yatılı hafız Kur'an kursunun iâşe-ibatesinde ve hayrî hizmetlerde harcanmak üzere Vakfımıza bağışladı.

Hayırsever Hacı Ağabey Aydemir'in bu davranışı Ağrılı vatandaşlarımız ve özellikle Kur'an kursunda eğitim gören öğrenciler arasında büyük bir memnuniyetle karşılandı.

Hayırsever Hacı Ağabey Aydemir'e yaptığı anlamlı bağışından dolayı şükranlarımızı sunuyor, Cenab-ı Hakk'tan kendisine hayırlı uzun ömür diliyoruz.

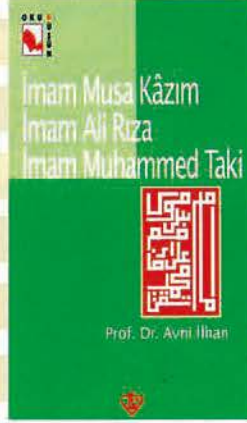

Kültür - Sanat

İMAM ALİ

Prof.Dr. Ethem Ruhi Fiğlalı
TDV Yayınları
Ankara
Haziran 1996
134 sahife.

İMAM MUSA KÂZİM, İMAM ALİ RIZA, İMAM MUHAMMED TAKİ

Prof.Dr. Avni İlhan
TDV Yayınları
Ankara
Haziran 1996
134 sahife.

Türkiye Diyanet Vakfı, dinî değerlerin algılanmasında ve uygulanmasında halkımız arasındaki farklılıkları azaltmak ve ortak bir zemin yaratabilmek amacıyla İslâm âleminin hürmet ve muhabbetle bağlı olduğu Ehl-i Beyt mensuplarının hayatları, mücadeleleri ve fikirlerini anlatan bir dizi yayını kültür dünyamıza kazandırmaktadır.

Çağdaş dünya Müslüman-Hristiyan diyaloguna doğru önemli adımlar atarken, Müslümanlar arasında çeşitli grupların bu yüce zevatı din-dışı hurafe, isnad ve menkıbelerden arındırılmış gerçek hüviyetiyle tanıyıp öğrenmek ve anlayış farklılıklarını ortak bir zeminde buluşturmak açısından kesin zaruret olduğu inkâr edilemez bir gerçektir.

Bu bağlamda müstevillerin, devletimizin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü sağlamada, korumada dinimizin üstleneceği tartışılmaz mühim ve müsbet rolü yozlaştırmaya, birlik ve beraberliğin kaynağı olması gereken yüce dinimizin bölünme ve parçalanmaya sebep ve bahane teşkil etmesine vesile olabilecek her türlü amaç, program ve çalışmalarını boşa çıkarıcı bir yaklaşımı kotarma çabası üzerinde durulması gereken bir hassasiyettir.

Diyanet Vakfı, böyle bir amaçla planladığı dizinin iki kitabını yayınlamış bulunmaktadır. Prof.Dr. Ethem Ruhi Fiğlalı İmam Ali'yi, Prof.Dr. Avni İlhan İmam Musa Kâzım, İmam Ali Rıza, İmam Muhammed Takî'yi; hayatı, mücadeleleri ve fikirleriyle ele almışlardır. Dizinin diğer zevatla ilgili kitapları yayınlanmaya devam edecektir.

Mehmet ERDOĞAN

Tarih Şuuru Üzerine

Eğitim sisteminin en önemli zaaflarından biri tarih şuuru konusundaki tutarsızlığıdır. Millet olarak da en zayıf olduğumuz noktalardan biridir bu. Tarihi biz yapmışız, yazılmasını başkalarına bırakmışız! Bu nedenle, bizim gibi kendi tarihini büyük ölçüde başkalarından öğrenmek zorunda kalan milletler de var mıdır, bilmiyorum.

Bugün dünyada tarih metodolojisinin ulaşmış olduğu aşamanın çok gerisinde bir tarih eğitimimiz var. Entellektüellerimizin hali de bu. Tarihimiz ya kahramanlıklarla doludur ya da ihanetlerle! Günümüz tarih şuuru biraz da millet olarak iyi bir hafızamızın olmayışına bağlı. Çabuk unutan bir tarafımız var. Bunun en belirgin örneğini politik hayatımızda gözlemlemek mümkün.

Tarihe yaklaşımda doğrular-yanlışlar, haklılar-haksızlar, devler-cüceler, dostlar-düşmanlar mantığı, yaşanmış hayatın gerçekliğini kavramamızı, dolayısıyla günümüze ve geleceğimize dönük sağlıklı hedefler tesbit edebilmemizi engelliyor. Tarih, fert hayatının millet hayatı bağlamında dev aynasıdır. Yani fert hayatının büyüteç altındaki görünümüdür. Fert hayatını şekillendiren her unsur sonuçta millet hayatının köşe taşlarını oluşturur. Bu inançlar, faziletler, zaafılar, ahlak anlayışları vs. yönlerinden de böyledir. Bu yüzden hayatımızı şekillendiren unsurlara karşı geliştireceğimiz yaklaşım mantığını tarihe yönelmede de uygulamak durumundayız. Yani tarih biziz.

Tarihin bir olaylar tarafı, bir medeniyet tarafı, bir de günlük hayat tarafı vardır. Modern tarih araştırmaları günlük hayat tarafına dönük olana yoğunlaşmayı tercih ediyor. Çünkü tarihin gerçeklik esprisi günlük yaşayış tarzında gizli. Buradaki dinamizm medeniyet ve kültür hayatını, hatta olayları bile doğrudan etkileyen bir husustur. Bu nedenle son yıllarda seyahat ve haurat kitaplarına karşı artan bir ilgi dikkati çekmektedir. Tarihteki önemli olayları hazırlayan sebepleri günlük hayattan kalkarak irdelemeye çalışmak daha gerçekçi bir yaklaşımı sağlıyor. Bu tür eserlerdeki subjektif unsurlar alt alta getirildiğinde objektif değerlendirmelere ulaşmak daha mümkün görünüyor. Çünkü hayatı kendi kılan temelde subjektifliklerdir.

Örneğin Türklerde ilim anlayışı yok, kendilerine ait bir medeniyet geliştirememişler, göçebe bir kültürleri var gibi tezlere karşı gireceğimiz savunma psikolojisi bizi tarihin gerçekliğinden uzaklaştırır. Sosyal bilimler matematik kesinlik ifade etmediklerinden getirecek her delil aynı zamanda karşı bir delile davetیه çıkarmak anlamına gelecektir. Somut veriler yerine günlük hayata sinmiş gerçeklerden hareket edersek inandırıcılık esprisini yakalamış oluruz. Bu çerçevede Türklerin göçebe bir millet oldukları tezini müstehpri bir iddia olarak görüyorum. Göçebe bir milletin devlet anlayışı olmaz, göçebe bir millet teknik geliştiremez ve önemlisi yerleşik aile anlayışı olmaz. Türkler bu konularda Anadolu'ya gelmeden önce de mahir bir millettir. Bu maharet onların günlük hayatlarının ayrıntılarında saklıdır.

Bir milletin yaşamakta olduğu günlük hayatı, bu hayat içindeki değer yargıları ve yaşama tarzı, geçmişin (tarih) bir izdüşümüdür. Buradan hareketle geçmişe yönelme, geçmişten kalkarak gün'e eğilme millet gerçekliğinin kavranmasında, dolayısıyla tarih şuurunun oluşmasında önemli ve geçerli bir yöntemdir.

Tarihi yapan biziz, bizi şekillendiren de tarihtir. Çünkü beşer hayatı kesinti kabul etmez bir süreçtir. Tabii asıl olan nerede bulunduğumuzu kavrayabilmemizdir. Tarih şuurunun temeli budur.

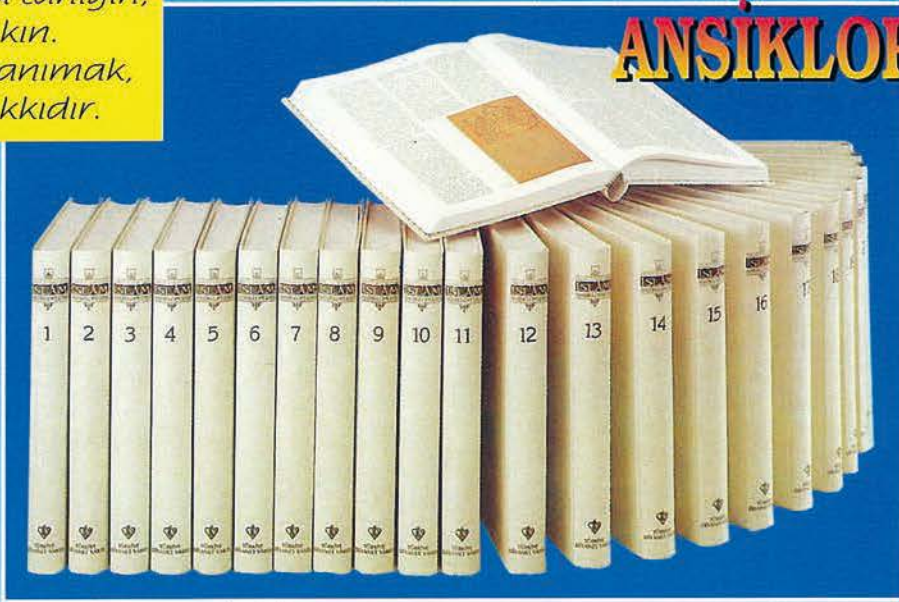
**Adana
Merkez Camii**

Her yaştan, her uğraştan insanımızın temel ansiklopedisi

Türkiye Diyanet Vakfı

İSLÂM ANSİKLOPEDİSİ

Kültürünüzü tanıyın,
ona sahip çıkın.
Kültürünü tanımak,
herkesin hakkıdır.

417 12 45

Kendi kültürünün ansiklopedisine sahip olmayan toplumlar, kültür ve medeniyetlerini başka toplumların ansiklopedilerini tercüme ederek öğrenmeye çalışırlar.

Bu da, tercüme ansiklopedilerin ticarî savaş ortamını hazırlar. Bu gerçekten hareketle, ticarî amaçlı ansiklopedi savaşının dışında kalan Türkiye Diyanet Vakfı, kendi kültür ve medeniyetimizin ansiklopedisini hazırladı...

Artık kendi kültürümüzü tanımamız için, bize yol gösterecek tercüme değil, te'lif bir ansiklopedi var: TDV İslâm Ansiklopedisi.

1000'i aşkın yerli ve yabancı yazarın hazırladığı Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, tüm yönleri ile İslâm Türk kültür ve medeniyetlerini anlatan, tek te'lif ansiklopedidir. Her yaştan, her uğraştan insanımızın temel ansiklopedisi Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi. Pırıl pırıl baskı, mükemmel cilt ve geniş muhteva, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'ne siz de sahip olun.

İslâmî ilimler ve konularla ilgili A'dan Z'ye
ÖĞRENMEK İSTEDİĞİNİZ TÜM TERİMLER...

İslâm-Türk medeniyetinin yetiştirdiği önemli
şahsiyetler...

İslâm dünyasında ve kültür hayatımızda değer
kazanmış eserler...

TUNUS'TAN ENDONEZYA'YA KADAR TÜM İSLÂM
ülkeleri...

AMERİKA'DAN RUSYA'YA, AVUSTRALYA'DAN
BELÇİKA'YA DÜNYADAKİ İSLÂMÎ FAALİYETLER...

MADDE MADDE BU ANSİKLOPEDİDE İŞLENMEKTEDİR.

TDV İslâm Ansiklopedisi, 75 GR. I. HAMUR
kâğıda 4 RENKLI OLARAK BASILMAKTA, KONULAR
fotoğraf, harita ve çizimlerle ZENGİNLEŞTİRİLEREK,
GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİ İLE YILDA 2 CİLT OLARAK
SUNULMAKTADIR.

bize **vedünyaya** kaynak

DİVANTAŞ

DİYANET VAKFI NEŞRİYAT PAZARLAMA ve TİCARET A.Ş.

Genel Müdürlük : (212) 653 92 45 • İstanbul Avrupa Yakası : (212) 518 46 04 • İstanbul Anadolu Yakası : (216) 349 96 97 • Ankara : (312) 433 52 42 • Adana : (322) 351 61 25 • Antalya : (242) 247 73 50 • Bursa : (224) 223 22 76 • Elazığ : (424) 233 47 72 • Erzurum : (442) 212 15 83 • İzmir : (232) 482 18 36 • Kayseri : (352) 232 85 33 • Konya : (332) 350 97 66 • Samsun : (362) 435 77 35 • Trabzon : (462) 326 43 21

YAKALAHİP OLACAKSINIZ!

İster peşin,
ister taksitle;
uygun fiat,
cazip ödeme şartları ile
bu kıymetli esere
sahip olabilirsiniz.
Ayrıntılı bilgi için,
yurt sathındaki
il ve ilçe
müftülüklerimize ve
Bölge
müdürlüklerimize,
müracaat
edebilirsiniz.